ШОАТТА, 21 ЯНВАРЬ 1967 шу № 9 (4334). Мах 2 кап.

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ВАЙ МЕХКА ХЬА А ХИННАЙ ЧIОАГI А ЕННАЙ СОЦИАЛИЗМА ДЕМОКРАТИ — ЭГГАРА ШЕРАГIА, ЭГГАРА ДУКХАГIА ВИКАЛАШ ЮКЪЕ БОЛАШИ НИЙСАГIЕИ ЯР. РЕВОЛЮЦЕ ХЬАКХЕЛЛАЧА СОВЕТИЙ IАЬДАЛО—ХАЛКЪА А ХАЛКЪА ЛАЬРХIА А ДОЛЧА IАЬДАЛО — ХЬАЙИЙЛАЙ КЪАХЬЕГАМХОША ПАЧЧАХЬАЛКХЕННА, ПРОИЗВОДСТВЕННИИ ОБЩЕСТВЕННИИ ГIУЛАКХАШТА ДОАЛДЕЧА ДАКЪА ЛАЦАРА ЙОЛА ШЕРРА ТОРОНАШ, СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ОБЩЕСТВА АЙБУСАГА ГРАЖДАНСКИ ЛОАРХIАМИ СИЙИ, ЭГГАРА БАКЪАХЬАРЧА ГIУЛАКХАШТА ТIАЕРЗАЮ НАЬХА УЙЛА, КОММУНИЗМ ХЬАЛЪЯР ДУХЬА САКХЕТАМЕ КХОЛЛАМАШ ДАРА МЕЛ ЭША ХЬАЛАШ ВIАШТIЕХЬДОАХ.

(«Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизара кийчо ярах» болча КПСС ЦК сопам тIара).

ГОЙТАРА АГИТАЦЕ— ДЕННА ТЕРКО

Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 50 шу дизара сийна доккхий социалистически декхараш тIа а ийца, деррига советски халкъ санна, чуйнна къахьегаш ба укх деношка Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой. Партийни организацешта хIанз хьалхашка латта керттера декхар да уж толамца кхоачашдара берригa къахьегамхой оарцагIбахар. Цу хьакъехьа беча политически балха тIа лоархIаме моттиг дIалоац гойтара агитаце.

Коллективана хьалхашка латта декхараш кхоачашдечара гойтара агитаце лоархIам дика кхета а беш, республика дуккхача партийни организацеша дика вIаштIехьъяьккхай из.

КIоаргга уйла яь вIаштIехьъяьккхай гойтара агитаци Грозненски района боахамашка. Хоза кийчдаьд юбилейни шера тIаийца социалистически декхараш гойташ дола стендаш, щиташ, плакаташ, хьокхама доскаш. Гойтара агитаце фермашка хьагойт хIара доярка хьалхашка латта декхараш, хIара бетта, квартале боахама коллективо де дезараш. Каст-каста арахец молнеш, тайп-тайпара листокаш. Хьалхашка латтача декхарашка хьежжа эргайоах гойтара агитаци. Дукха терко ю районе гойтара агитаци наьха уйла тIаозаргйолаш, эстетически оагIув лакха йолаш хилийтара. Цу хьакъехIа чIоагIа лоархIаме я районе вIашагIъелла гойтара агитацена оформлени ю художественни мастерской.

Грознера «Красный молот» яха завод хIанз планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш я. Цунца дувзаденна завода коллективана хьалхашка латтача декхараште тIаерзаь я цигара гойтара агитаци а. ХIара цехе къаьгга хьагойт болхлошта хьалхашка латта керда декхараш, хIаране де дезараш, кхетамца яздаь да тIахьехам беш дола лозунгаш. Хоза кийчъяьй хьалха латтарий аллея. Гойтара агитаци вIаштIехьъяккхара агитатораштa дика новкъостал ду заводерча методически кабинето. Агитаторашца каст-каста семинараш ю. Гойтара агитаци тоаяра пахадлаш йоакхо ю завода парткомо, цехови партийни организацеша.

Укх тIеххьарча хана къаьстта дикагIа терко е яьннай гойтара агитаци тоаяра КПСС Надтеречни райком. Цо ший бюро заседанешка каст-каста дувц гойтара агитацена юххьанцарча партийни организацеша кулгалдара дешаш. Цулухьа дика лел из болх районе. КIоарга чулоацам болаши кхетамца вIаштIехьъяьккхай я «Горскнефта» мехкдаьтта промыслови управлене производственни участкашкара гойтара агитаци. Цо боккъонца чулаьцай коллективай вахара еррига оагIонаш. Лозунгаша, плакаташа, арахецача молнеша дувц социалистически яхье хьалхалаттарий гIулакхаш, кхоачашде деза декхараш. Хьалхашка латтача декхарашка хьежжа каст-каста хувцалу гойтара агитаци.

Юххьанцарча партийни организацеша даим терко ю гойтара агитацена кердалар юкъекхувлара. Иштта да «Озерный», «Кругловский», «Знаменский» яхача совхозашка вIаштIехьдаьккха гIулакх. Цига дикагIча доярка, чабана, механизатора сийна байракх тIаягIаш дола лакха бекъий дувгI, социалистически яхье баьннарий хIара бетта, квартала итогаш ювпаш йола бюллетенаш арахец. Цар тIа белгалйоах парте райкомеи райисполкомеи карара кара тела ЦIе байракх енна коллективаш.

Гойтара агитаци дика вIаштIехьъяьккха моттигаш кхы а дукха ювца йиш я. Цхьабакъда, белгалдаккха деза цу балха юкъе дукха кхоачамбоацараш хилар. Эггара хьалха ала деза къахьегамхой оарцагIбахара цу лоархIамерча средствах цхьайолча моттигашка лерттIа пайда эцаш ца хилар. Дуккханахьа тесса лелалу из гIулакх. Цкъа хьалтеха лозунгаш, плакаташ доахкаш хул къа а деле. Сов йоккхий хул оттаяь щиташ, хьалтеха стендаш. Цхьайолча моттигашка хоадам боллаш долча декхараште тIаверзавеш яц гойтара агитаци, из хул юкъара лозунгаш, плакаташ долаш. Цул совгIа из хилац хоза кийчъяь, сага бIарг тIаоттаргболчча хьалтеха, хIаьта ниислу вIалла кердадар цу балха юкъе ца кхухьаш йола моттигаш а. Юххьанцарча партийни организацеша лерттIа кулгалдац цу балха, агитатораштa эша методически новкъостал вIаштIехьдаккхац. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Наьсарен, Советски, МалгIабика, Сунженски районий цхьадолча боахамашка, иштта кхычахьа.

Из гIулакх вIалла ла мегаргдац. Кхетамца вIаштIехьъяккха еза гойтара агитаци хIара предприяте, цехе, колхозе, совхозе, бригаде, ферме. Партийни организацеш декхарийла я цу балха цахаддаш терко е. Гойтара агитаце дешаш дувца увттаде деза парте райкомий бюро заседанешка.

Гойтара агитаци вIаштIехьйоаккхача эггара лоархIамегIа дар да из хIара коллективана хьалхашка латтача декхараште тIаерзаяь хилар, балха юкъера кхоачамбоацараш майрра гучадоахаш хилар. Сов йоккхий щиташ, стендаш, хьокхамий доскаш эшац. Уж а, хIаьта гойтара агитаци еррига ше а, хила еза яй, миччa хана сихха эргаяккха йиш йолаш. Хоадам боллаш дола, эггара хьалхара декхараш белгалдоахаш хила еза из. ЛоархIаме да гойтара агитаци хоза кийчъяь хилар. Цу гIулакха цхьайолча моттигашка вIашагIъехка художественни мастерскеш я. Из массанахьа а юкъедоаладе мегаргдолаш гIулакх да. Гойтара агитацена цахаддаш юкъекхувла деза кердадар. ЦIенхаштта тоаде деза города организацеша гойтара агитаци вIаштIехьъяккха колхозашта, совхозашта лоаттаду шефски новкъостал.

ЛоархIаме да гойтара агитаци вIаштIехьйоаккхаш агитатораштa методически новкъостал лоаттадар. Цу хьакъехьа дукхагIа вIашагIъехка еза семинараш, шерра дIайовзийта еза дикагIбарий опыт.

ВIалла ла мегаргдац клубашкеи библиотекашкеи гойтара агитаци эсала хилар.

Гойтара агитаци —из хьалхашка латта декхараш кхоачашде къахьегамхой оарцагIбахара низ бола средство я. Кхетамца пайда эца беза цунах массайолча моттиге.

ХIанз юбилейни шера республика къахьегамхоша тIаийца доккхий декхараш толамца кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоахаш, хIара коллектива вахар кIоаргга чулоацаш, дика оформлени йолаш вIаштIехьъяьккха хила еза гойтара агитаци.

ОКТЯБРЬ 50-гIа шу

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Крекингисташа хьалхарчарца делар соахка пятилетка хьалхарча шера задани кхоачашъярах рапорт. 105,2 процент кхоачашйир валови продукци арахецара задани, хIаьта товарни продукци арахецара план 104 процентага дIакхоачайир. ТIехкхоачашъяьй продукцега дIадодар лохдара задани а.

Кердача шера пхийтта ден итогашка хьежача гуш да хьалха латтача предприяте коллективо темпаш лох ца еш къахьегилга. Ах бетта задани 105 процент кхоачашъяьй. Хьалха латт нн. Новиков, Белоусов, Кононенко керте латтача установкай технологаш. Цу установкай хIара смена коллективо юкъера лаьрхIача 110 — 115 процент кхоачашъю сменни нормаш.

М. МАКИЕВА.

Юбилейни шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш я Грозненски нефтемаслозавода установкай коллективаш. Цу заводе цахадлаш хьалхара моттиг лелаеш хьайоагIа Летковская Таисия Борисовнас кулгалдеча № 18 йолча установка коллектив.

Пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачаш а еш планал совгIа арахийцар эзараш тоннаш сийрдача мехкдаьтта продукци. Доагор, хий, раствор, реагенташ кхояра чотах паччахьалкхенна кходир 62,7 эзар сом ахча.

Уж къахьегама темпаш кхы а лакхъеш болх бу установка технологаша укх бетта. Завода установкашта юкъе хьалхара моттиг яьккхай цо укх шера а. Январь бетта хьалхарча 15 ден план тIехкхоачаш а еш, планах лаьрхIачул совгIа арахийца продукци 48 эзар сома маьха я.

Московски ленинградски инициативах металл, Iы, электроэнерги кхыйола материалаш кхояра а чIоагIа къовсам лоаттабу установка технологаша. Укх шера кходаь промышленни хий 3500 тонн я, доагор — 17 тонн, реагенташ — 24 тонн, иштта кхыйола материалаш. Цар паччахьалкхенна баь пайда эзараш сомаш да.

Къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба технологаш нн. Жукова, Котлярова, Анисимова, Жердева, Желиндинов, кхыбараш. Царех хIаране сменах нормаш 110—115 процент кхоачашъю.

Сурта тIа: оператора Жукова Любовь Михайловнас кулгалдеча смена коллектив.

И. Плиева сурт.

ХОРЖАМАШТА НАКЪА ДОЛХАШ

ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ СОСТАВА ЮКЪЕБАХА КАНДИДАТАШ БЕЛГАЛБАР

Грозне дуккхача предприятешкеи учрежденешкеи чакхййннай РСФСР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча окружной хоржамий комиссештеи Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссенеи юкъеахийта кандидаташ увттабара хетаяь болхлой, инженерно-технически болхлой, гIулакхерча наьха собранеш.

Грозненски мехкдаьтта института коллективо, массава раьза а волаш, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъеяхийта кандидаталла оттаьй преподаватель, исторически Iилмай кандидат Л. Б. Гудантова. РСФСР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча окружной хоржамий комиссена юкъеяхийта кандидаталла оттаьй доцент, химически Iилмай кандидат Е. В. Андросова.

Дукха а нах юкъе бола собранеш хиннай «Красный молот» заводе. РСФСР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча окружной хоржамий комиссена юкъебахийта кандидаталла оттаваьв къахьегама ветеран, оборудованена ремонт ю слесарь М. Х. Колесников, хIаьта Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара йолча Центральни хоржамий комиссена юкъе вахийта —электросварщик М. З. Кимаев. Уж шаккхе а Советски Iаьдала 50-гIа шу дизара сийна йолча социалистически яхье хьалха латтараш ба.

Завода партийни организаце, хоржамашта кийчлуш, агитаторий составага юха хьажа а хьежа, царца семинар чакхъяьккхай. Хьалха хиннача хоржамий кампанеи активисташ нн. Лукьянченко, Косенко, Зибров, Агасяг, кхыбараш хIанзлехьа а хиннаб шоашта тIачIоагIъьча кварталашка, хIаьта харжархоща хургдолча хоржамий хьакъехьара беседаш а яьй цар.

Заводе клуб-агитпункт вIаштIехьъяьккхай. Цунна юкъе бахаб нн. Литман, Малян, Мосненко, Горбунов, харжархой бахача моттигашкарча агитационни балха опыт йола кхыбараш.

ГОВЗАЛ ЛАКХЪЮ

Iана лоаца ди сайрангахьа ласташ латтар. Шаьла района «Джалка» яхача совхоза цхьоалагIча отделене шурий-товарни ферме сатийна яр. Доахан чулаттача помещенешта юхе кхоач чIоагIагIа хьахозар доаркай гIараш. Доаркаш доахан деттаж боахкар. Цхьан помещене дIачувоаллача массехк къаьга фляга латтар, шурах йиза а йизанза а.

Помещене дIачудоаллашехьа тхона бIаргаяйра шурах йиза ведар бе а йоаллаш йола доярка Шатоева Ковсар. Фильтраца лутта а лутташ фляга чу шура чуйотташ ше йоаллаше а аьлар Ковсара: — БIарчча кхо литр я тахан аз совгIа яьккха шура.

Дог гIоздаьнна яр доярка. Шурий-товарни ферма коллектив хIанз лакхара социалистически декхараш тIа а ийца хьинаре къахьегаш я. Цхьа килограмм шура совъяккхара къовсам хIанз денз лоаттабе безалга дика кхетаду цар.

Беррига доаркаш доахан дийтта а баьнна цIеча уголоке вIашагIкхийтар. Лоацца итогаш йир доаркаша яьккхача шурий. Итогаш а яь кхоачамбоацараш а толамаш а белгалдаьха доаллаше а, ферма зоотехника Ханаев Руслана доаркашка дIахьийра берригаш а занятешка кийчбала безалга. Доаркай говзал лакхъяра вIашагIъехкача доаркай курсашта кулгалдеш ва къона специалист Р. Ханаев.

ВIалла занятеш йола а ялалехьа кружока бергболча балха план оттаьяр Руслана. Хьахержар эшшаш дола литература. Дукха къахьег цо доаркаша кхетадергдолча тайпара царна хьеха кийчлуш, хIара тема ферма вахарца юв.

Ферме болх беш болча доаркаех дукхагIа бараш къахьегама йоккха опыт йолаш ба. Бакъда цох кхоачам хилац. Къахьегамах хьахулар кхы а дукхагIа хилийтара теоретически знанеш эш. Ха деза хьайбаш леладераштa хьалхашка хано увттаду кердадараш.

ХIара заняте керда тема Iомаеш йолаялалехьа хьалхагIа Iомадаьр кердадоах кружока членаша. Иштта, хьалха ше хьийхар доаркаша дIакхетадаьлга шийна хайча мара дIаволалац Руслан керда материал хьеха.

Боккха теркам тIабохийт хьехархочо индивидуальни балха. Балхах мукъа волча хана керда материал дика кхета ца яь доаркаш болча а ухаш новкъостал ду Руслана. ХIаьта эшачунна цIагIа бе болх а лу.

Кружоке еш йола занятеш бIаьстан юхье кхаччалца хургья. Цу ханале хьайбаш леладераша шоай теоретически знанеш а практически опыт а алсамйоаккхаргья, хIаьта из бахьал долаш ферма болхлоша кхы а лакхара къахьегама толамаш доахаргда укх юбилейни шера.

М. МАХАДЖИЕВ.

Дуккхача бахача наьха, деша ухача берий, деша даха ха йоацача берий дай дегаш гIоздаьхар «Грозпромстрой» треста СМУ-8 гIишлощъераша дIададахача шера. 1965 шера денз Катаяме яхача баха нах сатувсаш бар цига хьалъеш латта школа хьалъяьяларга. Царна дагалаьттар кхоачашхилар укх шера цхьоалагIча январе. Хьал а яь дIаелар 964 моттиг йола керда школа.

Духхьала цу цхьан шера цар хьалъяь лоархIаме гIишлон объекташ итташ я. 104-ча квартале хьалйир тика, 12 трест яхача поселке хьалйир 140 моттиг йола берий беш, Калинина поселке хьал а яь дIачуелар 600 моттиг йола пионерски лагерь, Черноречье яхача поселке хьалдир 48 квартира хула ши цIа, иштта кхы дукха объекташ хьалъяьй цар соахка.

Укх шера гIишлошъераштa хьалхашка латта декхараш кхы а лоархIамегIеи бехктоккамегIеи да. Хьалъе йолаяьй цар № 1 йолча горбыткомбината заказах прачечни. ХIанзле хьалйотта йолаяьй шоллагIйола этаж, вIашагIйохкаш латт аьшка-бетона колоннаш. Цига хьинаре къахьег нов. Титова кулгаллеча каменщикий бригадо, В. Политаев керте латтача плотникий бригадо. Каменщикаша нн. Петина, Сайфулинова, плотника Политаева, кхычар.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) каменщикаш Н. Петин, Р. Сайфулинов.

И. Плиева сурт.

ДАИМ ХЬАЛХА ЛАТТ

Грозненски швейно-производственни объединенена чуйоагIача № 1 йолча фабрика коллективо хьинаре къахьийгар дIададахача шера. Планах лаьрхIачул совгIа тийга хIамаш 71 эзар сома маьха яр. Тегача хIамашка дIабода мах лохбарах кходир 87 эзар сом ахча.

Кхы а лакхагIа къахьегама толамаш даха лерхI цо укх шера. Керда лавсанови чоалхане керда изделеш карадерзаешшехьа а, январа хьалхарча пхийтта ден план тIехкхоачашъяьй цо. Планал совгIа тийгай бIаьш сомий маьха хIамаш. Къаьстта дика къахьег Астрянина Зинаидас, Доронина Надеждас, Кулиева Нинас, кхычар кулгалдеча участкай коллективаша. Юкъера лаьрхIача хIара сменах нормаш 110 — 115 процент кхоачашъю царех хIаране.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТХЬАМКА КХЕДЕРАШ КИЙЧБАЬБ

ЛоархIамера юртбоахама культура кхеераша лакхъю шоай говзал. Укх деношка юртбоахама болхлой квалификаци лакхъеча республикански школе бетта йола курсаш чакхъяха лоаман районий боахамашка болх бе дIавахар 42 тхьамка кхедер.

Юртбоахама министерства специалисташеи республикански опытни станцерча Iилма болхлошеи хьийхар курсашка деша багIараштa тхьамка мишта кхеле деза, хьувкъам чуэцарах, из докъадарах лаьпа лекцеш йийшар.

ТАСС ХОАМ

«КОСМОС-138» — СИГАЛА

1967 шера 19 январе Советски Союзе урагIъяхийтай аргIанна йола «Космос-138» яха Лаьттан искусственни спутник.

Спутника борта тIа оттаьй 1962 шера 16 марте ТАСС дIакхайкаьча программага хьежжа космически аренна тохкамаш делга дIахо дахьа лаьрхIа йола Iилман аппаратура.

Спутник хьалкхоачаяьй ер параметраш йолча орбите: юххьанца йола го баккхара ха 89,2 минут; Лаьттан тIехенна эггара гаьнагIа йола юкъ (апогее) 293 километр; Лаьттан тIехенна эггара гаргагIа йола юкъ (перигее) 193 километр; орбита лостам 65 градус.

Iилма аппаратурал совгIа, спутника тIа я: 19.995 мегагерцагIа болх бу радиопередатчик; орбита элементаш боккъонца йистара йола радио-система; приборийи Iилма аппаратуран балхах йола даннеш Лаьтта Iочутела радио-телеметрически система.

Спутника тIа оттаяьча аппаратура лерттIа болх бу. Координационно-вычислительни центр Iочууха информаци йоашхаш я.

СССР ЖУРНАЛИСТИЙ СОЮЗА ПРЕМИ

СССР журналистий Союза премей лауреатий цIераш духхьашха укх шера кепайоазон дийнахьа тохкаргйолаш я. Уж хьожаергья дикагIча статьяй, очеркий, фельетоний, репортажий, фотосерей, суртий итт автора. Цул совгIа, ши преми оттаьй районнии дукха тиражаш йолчен газеташ тIа кепатехача дикагIча журналистски балхаш яздаьраштa тела.

СССР журналистий Союзе ТАСС-а корреспондентага хьахайтал премеш хьожаьча журналистех СССР журналистий Союза преме лауреата цIи техкаргхилар, царна [illegible] тIа йоакхо медалаши ахчан совгIаташи тергхилар.

КЪАХЬЕГАМХОШЦА ВIАШАГIКХЕТАР

ВЛАДИМИР, 18-ча январе (ТАСС). ХIанз укхаза вола КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь М. А. Суслов хилар города юххе уллача XVII-ча Дуненхалкъашта юкъерча кагирхой ден цIерахча совхозе, иштта из хилар Владимирски химически завода культура цIен художественни самодеятельноста концерте.

* * *

ВЛАДИМИР, 19-ча январе. (ТАСС). Ше укхаза волаш КПСС ЦК Политбюро член, КПСС ЦК секретарь М. А. Суслов тахан вaха хилар город-музей Суздаль.

Цу дийнахье а М. А. Суслов Владимирера дIавахар.

* * *

КАЛИНИНГРАД, 19-ча январе (ТАСС). ХIанз укхаза вола КПСС ЦК Политбюро член, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель К. Т. Мазуров вIашагIкхийтар шоаза Краснознаменни йолча Балтийски Флотен Калининградски гарнизонен тIема доакъой викалашца.

К. Т. Мазуров хилар дукха ха йоацаш ший 40 шу дизар дездаьча Н-ски тIема даькъе. Цу даькъа тIема сийлен музее беседа йир цо бIухошца, эпсарашца.

К. Т. Мазурова йIаьхха беседа хилар КПСС обкома бюро членашцеи отделай завелующешцеи, парте городскойи районнии комитетий секретарашца, областa горонийи районнийи исполкомий председателашца.

* * *

БЛАГОВЕЩЕНСК, 19-ча январе (ТАСС). ХIанз укхаза вола КПСС ЦК Политбюро член, СССР-а Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель Д. С. Полянский хилар крупнопанельни домостроене заводе, цига къамаьл дир цо болхлошца, инженерашца, техникашца. Цул тIехьагIа из хьежар хIамаш тегача кердача фабрикага, Дальни Востоке эггара йоккхагIйолчарех йолча кондитерски фабрикага, «Восток» яхача йоккхача продовольственни магазинага. Ийдархошца ше къамаьл деча хана Д. С. Полянске теркалдир Iалашон, торговле, юкъарча кхачан дешаш.

Благовещенски юртбоахама институте Д. С. Полянске беседа хилар вуза преподавателашца, дIахо йодача хана хьайбай боахами кхаш леладари дегIадоаладара даькъерча хIанзарча ханарча лоархIамегIарча дешаех лаьца беседа йир Амурски опытни юртбоахама станце Iилман болхлошца, института здане оттаьча Амурски областa юрта боахамои промышленностои арахецача продукце выставкага хьежар.

Сайрийна Д. С. Полянский вIашагIкхийтар парте Амурски обкома бюро членашца, обкома отделай завелующешца, областной къахьегамхой депутатий Совета кулгалхоща.

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕИ ПОЛЬСКИ ВIАШАГIКХИЙТТАЧА БОЛХЛОЙ ПАРТЕИ КУЛГАЛХОЙ ДОТТАГIЛЕН ТIЕХЬ ВIАШАГIКХЕТАР

Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитето бехарах 17—18-ча январе Польски Халкъа Республике официально йоаца доттагIлен визитах баха хилар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Политбюро членаш — СССР-а Министрий Совета Председатель нов. А. Н. Косыгин, СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Председатель нов. Н. В. Подгорный.

Новкъостий Л. И. Брежнева, А. Н. Косыгина, Н. В. Подгорне беседаш хилар ПОРП ЦК Хьалхарча секретарца В. Гомулкоца, ПОРП ЦК Политбюро членашца — ПНР Министрий Совета Председателаца нов. Ю. Циранкевичаца, ПНР Паччахьалкхен Совета председателаца нов. Э. Охабаца, ПОРП ЦК секретараца нов. З. Клишкоца, ПНР кхыча мехкашцарча гIулакхий министраца А. Рапацкеца.

Беседашка дакъа лаьцар КПСС ЦК члена, Польски Халкъа Республикерча СССР-а посола нов. А. Б. Аристова, КПСС Центральни ревизионни комиссе члена, КПСС ЦК отдела завелующе хьалхарча заместитела нов. К. В. Русакова.

Беседаш йолча хана советско-польски гIулакхий дешаех шоашта хетараш дувцаш дунен халкъашта юкъерча политика хIанзарча хана лоархIамера проблемаш ювцаш вIаший дагабаьлар. Шинна оагIоно раьза а йолаш белгалдаьккхар Советски Союза Коммунистически партенеи Польски вIашагIкхийттача болхлой партенеи юкъера лохаргдоаца доттагIал, Советски Союзеи Польски Халкъа Республикаи политически, экономически, культурни цхьана гIулакхаш лeладар цахаддаш чIоагIлулга.

Беседе дакъа лаьцараша хIанзарча дунен халкъашта юкъерча гIулакхехи дунен коммунистически болама гIулакхехи шоашта кетар цхьатарра хилар бакъдир. Советски, польски халкъий духьа, социалистически содружество, кхоталалар, дунен коммунистически болам чIоагIбара духьа шинна оагIоно хьахьекхар шаккхе партеи мехкаши дIахо а массе оагIонгахьара цхьана гIулакхаш леладара тIакхувш хилар.

Беседа чакхъяьлар уйла цаI йолаш, вIаший дот ховш, вежарий дег тIарча доттагIленца.

Зуламерча гІулакхашца — лира къовсам

«ШАЙХА» ДЕЗАЛ

ДУККХА дикадар дувпа йиш я Наьсарен района къахьегамхоех. Республика берригача къахьегамхоша а санна, цар кхоачашъю коммунизм хьалъяра хьакъехьара парте программа. ВІаьшш эзарашш болча района къахьегамхоша тІа-тІа дикагІа гучадувлийт хІама кхоллаш шоаш беча балха тІара беркате гІулакхаш. Республикана гаьнна арахьа дІахезай СССР-а Лакхехьарча Совета депутата, Социалистически Къахьегама Турпала Барахоева Лемкай цІи. Къа дика хьегаш хиларах республике бовзаш ба ахархой Мальсагов Осман, Даурбеков Яхьья, Кодзоев Бахьауддин, Итазов Верса, кхыбараш.

Дуккхача дикача болхлоша, царца Наьсарен районерчар а, шерагара шерага дукхагІа хьувкъалу кхашка дІадигІараш, лакхъю хьайбай продуктивность, тоа а ю, хоз а ю юрташ. Наьсарен – Вокзалех – балхлой поселок хулаш латт, цун йистошка урагІъух промышленни объектай корпусаш.

Цар а кхыча а хувцамаша керда уйла чуйоссаю районе бахача наха, дына а дІаяхача замах юхедисача кхыча воча гІулакхий а овлаш тед. Цхьабакъда, цхьаболча тІехьабисача, баьдеча наха хІанз а лелалу дына а дІаяхача замах юхедиса кхыдола а гІулакхаш, из бахьан долаш доккха зулам хул. Цу наха юкъе шортта бе болх ба партийни, советски, общественни организацешта.

Частнособственнически психологех юхедисаращца, суеверешца, кхыча тІехьайисача уйлашца лоаттабеш болча къовсамах къахьегамхошта коммунистически кхетам луш беча балха дакъа лерхІ парте.

Ховш ма дий моллагІча а дына реакционни чулоацам тайп-тайпара хилар, из хул дына спецификагаа, цу е воких дына тоабага хьежжа.

Республикерча мурдий тоабашта юкъе эггара а реакционегІа йола тоаба я БатІал-Хьажи мурдий тоаба. Из хьахиннай 19 бІаьшере чакхйоалача хана.

Из тоаба вІашагІтеха вола Белхароев БатІал устаз ва со аьнна ше дІакхайкадаь хинна «шайх» ва. Керда ваьннача шайха корабир шийна тІехьабаха баьде, тІехьабиса нах, къахетам боацаш цар хьакъ даа а уж боацабе а волавелар из. Царгара хьадоахача рузкъах СурхотІа дика цІеноши боахами биллар цо. Шийна кІезиг - дукха а духьал ваьнначоа къиза Іазап дайташ хиннад БатІала. Ишттабараш боабайташ хиннаб цу шайхо.

Цун хана баьхача наха дувц цу деспота а цунна гарга лаьттарий а шоай пароль хиннай, яхаш. Ше дІавакха дагалаьца юрта ваха саг хоаставеш хилнав, йоах, БатІал-Хьажас. Из саг ве веза яхилга хиннад из. ТІаккха цуп мурдаша, фанатикаша кхы уйла а ца еш кхоачашдеш хиннад шоай тхьамада яхар.

Дыно, шарІата, Іадаташа йиш хулийташ хиннай БатІал-Хьажий даьлах теша нах мутІахьа бе, царга ше яхар кхоачашдайта — шортта рузкъа долаш ваха торо луш хиннай. Цо ше-м дика кхетадеш хиннад ше дика ваха йиш хилар даьлах АллахІах тийша доацилга, шийх тешача мурдашкара доагІача рузкъах тийша долга.

Общественни халкъан духьалара цу тоабан гІулакх бокъонца гучадоал техач цу тоабана керте латтарашей царна тІехьарабарашей леладерех.

БатІал-Хьажи къонгаш Муса, Мехьти, Бексолта, Іиса, Іаьла Советски пачхьалкхенна духьал гІулакхаш лелаярах Даьхен тІом хилалехьа хьалха судаш яь хиннаб.

Даьхен сийлахь - боккха тІом лаьттача шерашка БатІал-Хьажи тІеххьарча воІо Къурейша мурдех банда вІашагІтеха хиннай, колхозаш йовхаш, юртара доахан кхувлаш зуламаш даьд. Из бахьан долаш 10 шу яьй цунна. Из ха а яьккха республике цІавеча общества пайдана бола болх беш хинавац Къурейш. Белхароеви цун 8 саг вола дезалй шортта даа а дувха а долаш баьхаб мурдаша хьателачох. 2 — 3 саг цІагІа чулоаттавеш хиннав, мах боацаш гІулакхаш деш хиннад цунна мурдаша. БатІал-Хьажи мурдех болча шоферашa мах а ца боаккхаш цунна мел эшача хана машинаш лоаттаяьй. 1964 шера мархаш доаста ха тІакхоачача хана къаракъ совлукха маларах веннав Къурейш.

Кхы дикагІбарех бац БатІал-Хьажи къонгий къонгаш а. Белхароев Іадал-Мажит Советий Іаьдала духьалара гІулакхаш леладарах топаш тоха суд яь вийнав. Уголовни зуламаш дарах кхозза суд яь хиннав цун воша, хІаьта Джабраил вийра магазина чура хІамаш лочкъаеш воаллаш. Ахьмад, Мустафа, Макшарип, Хьусен, Султан уголовни зуламаш деш нах хиннаб, 30 — 40 шерашка милицеца дов деча хана боабаьб уж.

Иштта да БатІал - Хьажи «шайха» дезала сибат. Тамашийна хІама да иштта итташ шерашка нах бовхаш, пар хьакъ дуаш, доккхий зуламаш деш хьаденача цу цІенна хІана а гІулакхаш деш, цу тоабанца болаш нах хилар.

Цу тоабана керте латт хІанз Белхароевгlар кхоачарагІа бола нах. Цар СурхотІа, Экажконгий-Юрта, Яндаре, кхыча юрташка дІабоаржабу шоай хьехам, тувлабу нах, шоашта тІехьа барашкара рузкъа гулду, царга зуламаш дайт.

ЭгІаза ца водаш дувцалургдац цар деча зуламех. «Экажевский» совхоза хьайбаш леладерашта дика дагадоагІа БатІал-Хьажи мурдо фанатика Точиев Уматгире шуний товарни ферма заведующена Муцольгов Бахьаудлина тепча йийтта човнаш яь. Цхьа бахьан доацаш лацар из. Цу мурдех хьа а къаьста, хьаьнала къахьега волавелавар Муцольгов.

Иштта «къинош» даь хиларах вийра цар СурхотІара Дакиев Іадарахьмани цун воІ Махьмади.

Кхо шу хьалха цар вийра «Экажевский» совхоза Экажевски отделене партгрупорг Гагиев Ахьмад. Цу денал долча коммуниста активни тІалийтадар зуламхойца доьлла, гучабоахар совхоза рузкъана бІехха кулгаш тІакхувлалераш. Партийни собране а хинна чувоцаш, чухьача воалаш. кІийлена хайша батІаша зуламхоша оакхарий хьисапе вийра из.

Тайп-тайпара зуламаш дераштеи социалистически рузкъа лечкъадераштеи духьал хьинаре къовсам лоаттабеш хинна партийни активист Хамчиев Саварбик а иштта вийра.

Дына кхоллара кІал лечкъабеш хьабахьа БатІал - Хьажи мурдий беррига никъ Советий Іаьдал даьпача хьалхарча деношка денз зуламех хьалбиза ба. Районерча къахьегамхошта дега чІоагІа новкъа да ленинашта духьал къовсам лоаттабеш байнача наьха цар сий доадеш.

Малав хІаьз цу бІехача мозий бІина керте латтар? Из ва БатІал-Хьажех хьаваьнна Белхароев Исраил. Зуламаш дарах дуккхаза а суд яь ва из. Нахагара шийга кхоачачох кхоачам ца хулаш дуккхача хана законах ца доагІа пенси ийдаьд цо. 1963 шера гуча а ваьнна суд яьй цунна. Шийна теха ха текха ваьнна цІавеча, хьалха а санна, цхьаннахьа болх беш вац из. СурхотІа вах Исраил.

Экажкъонгий - Юрта мурдашта хьалхле лелаеш ва цун кхоаччара гаргара саг Арапиев Махьмад. «ЧІоагІа лоархІаш ва» цун кхо воІ: Идрис, Іази, Махьмад. Цу къонгий да хьалха суд яь хинна саг ва, харц документашца пачхьалкхе Іеха веш, пенси ийду цо. Цун воІ, Белхароев Къурейша бандана юкъе йоккха моттиг лоацаш хинна Идрис, торговлела юкъе а ваха, Экажкъонгий-Юртарча кхачан продуктай магазина чу болх беш ва. Цун воша Іази общественна пайдане бола болх а ца беш; къа па хьегаш йоаккхача хІамах вахаш ва.

«ЛоархІамера тхьамадаш» лерхІаш ба КортоевгІар Мажити Іисеи. «Веза» Мажит нах бовхарах суд яь хиннав, хІаьта Іиса — къоал дарах, йоаца ха язъяйтарах гучаваьнна ва. Шийн мергаш санна наьха хьакъах вахаш ва уж шаккхе а, цхьабакъда совхозе мел йола льготаш кхоач царга цу совхоза болхлошка кхоачачул тІех, царга да доагІачул дукхагІа лаьтта, доахан... Мурдий тоабана юкъе гІорбаьнна дика лерхІаш ба КортоевгІар Къурейш, Хьусен, Ювсап, Таллиев Къурейш, кхыбараш.

Укх тІеххьарча шерашка Наьсарен района халкъа судо суд яь кІезига бац БатІал - Хьажий мурдех бола нах. Масала, БатІал-Хьажи мурдашта юкъе воккхагІа волча мурда Таллиев Мусийна суд йир саг верахи бокъо йоацаш герз леладарахи. Советски Эскаре ваха ца тугаш вадарах суд йир Кортоев Даудa. Кортоев Къурейши цун воІ Мlхьмади уголовни бехктокхаме эза ба бокъо йоацаш герз леладарах.

Цу зуламхой ординга я цхьа шоай тайпара йола «къайлагІа касса». Шоай тоабан мурдашкара налог йоах цар. ХІара мурдо шера шийна тІадоагІачох цхьа дакъа цу вежарий кассе хьачудала деза. Иштта вІашагІтеха хІама дІадохийт суд яь чубоахкача зуламхошка — мурдашка. Шоаех зулам даь вола саг бехка кІалхарваккха БатІал-Хьажи мурдаша ца деш хІама дутаргдац. Пунна гІо дулургдола гаргара нах оарцагІбоах, гІулакх кара долча сага кхаа бала гІерт, барта ва ца тигача низ бу, кхерам тІатос, кхыдараш леладу.

Мурдашкара ахча гулдеш къаьста оттабаь тешаме бола нах ба цу тоабан. Уж ба Арапиев Іадарахьман, Кортоев Къурейш, Таллиев Абукар. Таллиев бандитизм бахьан хьалха суд яь хинна саг ва. 1963 шера цунга аьнназар болх ца беш, лелилгa дІахо могийтаргдац, бакъда хІанз а общественна пайдане болх беш вац из. ХІаьта къа ца хьегаш тулльча рузкъах Наьсарен - Вокзале еттача кирпишкех доккхий цІенош, цІагІа лелаю дика хІамаш, автомашина Іалашъяьй цо. Ши сесаг я цун. ВІаьхий хилари дукха истий кхувлилгеи цу тоабана керте латтарий оамал я.

ГІорваьнна вола БатІал-Хьажи мурд Албогачиев Мусий ИбрахІим даим къоал деш хьавоагІаш саг ва, 4 сесаг я цун, цІаккха а общественна пайдана бола болх беш хиннавац из.

Цу мракобесаша тувлабу къона кагийнахи мехкарийи. Тоабанна керте латтараша доал ду мурдий дезалашта. Цар оал малагІа йоІ малагІча зІамигача сагага маьре яха еза, школе деша ца вохийташ мала вита веза и. кх. Ялат а кхыйола культураш а чуэцача хана уж лечкъаийт. Аьлдит дувца деза хьаьнала саг малав, харц тешаш хьаьна духьал оттабе беза, террорайца, шантажаца кхераве везаш вар малав къестаду цар.

Белхароев Хьасача чІоагІа а къиза а низ баьб ший воІа Іийсайна цо мурдий тоабано яхар ца дарахи цу мурдех боацача нахах йола саг йоалаярахи. Іехаваь чу а воалаваь, мурдаш тІабийха, вийхка Іо а вилла, йийтта а йийтта подвала чу кхессав цо из. Массехк ди даьккхад цо иштта уллаш. Мурдий тоабанна керте латтарий новкъостал доацаш йиганзар 55 шу долча Эсмурзиев Ахьмада шийга я раьза йоаца къона йоІ.

Цу тоабо бокъо лац шоай мурдех йоаца саг йоалае, шоаш кийчдаь хІама шоай тоабах боацача нахага дайта, саг йоагІача моттиге кагирхошка сакъердийта, пандар лакха.

ФуннагІа даь а кагирхой шоашта тІехьабаха, цар кхетам тувлабе гІерт тоабанна керте латтараш. Из де дагахьа нах вІашагІкхийттача, саг йоагІача - йодача, кхычахьа дына къамаьлаш ду цар.

Экажкъонгий - Юрта БатІал-Хьажи мурдех болча наьха массехк цІагІа шил оагІорахьара радиобувзам лаьцаб, хІаьта радиопередачай трансляци йолча моттиге — магнитофони дына хабараш яздаь 17500 метр пленкей.

Цу тоабано доккха зулам ду берашта — деша дахийтац уж. «Нагахьа санна предрассудкаший къаьнача тІехьен тувлаенна уйлаши низагІа, зІамига долча хана денз, хІама довзара тІера долча бера качъехкача, — тІаккха бІарччача халкъа просвещени из эргадаьнна тоадалари йІаьххача хана тІехьатот цу ираз дайнача гІулакхо», — аьхад Н. А. Добролюбова. Иштта йола закона духьалара, общественна духьалара уйлаш низагІа шоай берий керта чу еха БатІал-Хьажи мурдаша.

Экажкъонгий - Юрта БатІал-Хьажи мурдех вола Халухаев Іумар къайлагІа бераштa бусалба дешар хьехаш ва.

ТІа-тІа дукхагІа ловргдоацача доалаш латт цу иезуиташа леладу гІулакхаш, хІана аьлча шоаш зуламаш даь ца Іеш, кхыбараш а шоай бІехача гІулакхашта юкъеувз цар, общественни рузкъа лечкъаду, шоашта бакъахьа боаца нах боабу. Цар шоай тоабан бІехача «законашца» бехк хьаьнала къахьегамхой, советски строяс енна гражданскии бокъонаш лелаяра новкъарде [illegible].

Цу тайпара, духхьал дина гІулакхаш леладаь Іеш бац БатІал-Хьажи мурдаш, уж а ма дий коммунизм хьалъяра духьал-м, цар общественна духьалара зуламе гІулакхаш леладу.

Боккъалдар аьлча цу тоабана керте латтараща дынах пайда ийбу бІехача наькъаца гулдаь рузкъах бахараи общественна духьалара гІулакхаш леладараи.

Района къахьегамхоша дика довза БатІал-Хьажи мурдаша дІаяхача хана леладьраш а цар тахан леладу гІулакхаш а. Къахьегамхоша хаьдда харцбу уж. Цар чІоагІа новкъа а, долаш дувц цу тоабан бІеха гІулакхаш, халкъа духьала цу тоабанна керте латтараша леладу гІулакхаш совцадайтар хьа а дех.

Районерча а республикерча а кепайоазе тІа укх тІеххьарча шерашка кІезига дийцадац БатІал-Хьажи мурдаша общественна духьал леладу гІулакхаш.

Советски законаша дІадех тунеядцаш, паьха хьакъах бахараш, кхыйола общественна духьалара элементаш обществах дІакъоастаяри шоаш хьегача къих бахаргболча уж оттабари. БатІал-Хьажи мурдаша леладу зуламе гІулакхаш совцаде ха хьатІакхьачай.

Царна де доагІар Іаьдала районнии республиканскии органаша дергхиларах теша безам ба. Иштта ба района къахьегамхой лоІам а.

М. СУЛТЫГОВ.

АЗЕРБАЙДЖАН. Форда мехкдаьтта промыслаех цаІ материкаца вІашагІйийзача кердача эстакаде кемаш чакхдувлара йола ер коанаІараш яьй «Азморнефтестрой» треста монтажникаша.

Ф. Алиева сурт. ТАСС фотохроника.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

БОЛАМ ХЬАЛЛАЬЦАБ

Парте Центральни Комитето соахка къоабалдир Москван Ленинградеи предприятей къахьегамхоша металли материалаши кхояра дІадоладаь дика гІулакх. Из патриотически болам хьаллацар тІадиллар ЦК-ас партийни, профсоюзни, комсомольски, боахама организацешта.

Города Грозне предприятей коллективаша дехкар тІаийцар 1524 тонн метала кходе. Шерра дІаболабелар металл кходара тІехьара къовсам. Металл дІаахийтара тІахьожам лоаттабора контролераша. Цар гучадаьхар цхьадола кхоачамбоацараший иштта бокъонца кхомбара масалаши. Халкъа тІахьожамо гулъьча материалашка а хьежа парте городской комитето массайолча предприятешка металли материалаши ништa кхою хьажа лаьрхІар. Цу хьажаро чІогІа новкъостал дир предприятей коллективашта кхомбара пайда эцанза йола торонаш гучаяха.

Дика вІаштІехьдаьккхадар хьажар «Красный молот» «Гарои» заводашна. «Красный молот» заводе хьажар хургдола дІа ма кхайкадингге хержар завода керттера инженер Ларионов председатель а волаш йола комиси. ВІашагІъелла болх беш яр 15 цехови комисси. Цкъарчоа цар болхлошта юкъе кхетама болх бора, шоалагІа дале хьагулйора металли материалаши кхояра тІаерзаяь предложенеш. Хьажар хиннача юкъагІа йир йиъ заседани, йийцар болхлоша енна 40 предложени. Царех цхьаяраш хІанзлехьа балха юкъейихьай, хІаьта вожаш 1967-ча шера плана юкъе я. Баьнна пайда ноногІо ба: тІадоагІача шера оттаьча заявка тІа 780 тонн кІезигагІа да заводе хьатІала деза металл. ХІаьта соахка цхьайтта бетта красномолотовцаша кходир 555 тонн металл, цу юкъе рационализаторски предложенеш балха юкъеяхьарах 216 тонн а кходеш. Цул совгІа шихтови гІонна йолеи материалаш кхоярах, ший тайпара оснастка а лелаеш отливка технологи хувцарах кхы тІа а лоаладаьд 350 тонн болати 145 тонн чони.

ХІара денна, хІара сахьата металл кходара терко ярах 70 тонн металл кходир дІадахача шера гаражни оборудоване завода коллективо. ХІанз укх сахьата заводе йолаш я ара мел хецача изделей хІара оатхала оттаьб материальни спецификацеши раскроя карташи. ХІара оатхала белгалъяьккхай металл дІаахийтара технически нийса йола норча. Оатхалех 19 тайпа пластмассаех хьалу. ДукхагІа я хІанз нийсача литье методаца ю оатхалаш а. Конструкторашеи технологашеи балха юкъейихьай совъювла хІамаш кІезигъергйола 14 мероприяти. Хьаеннача 45 предложенех 25 балха юкъейихьай.

Металла кхомбара даькъе конкурс хилар Грозненски трансмаш заводе. Конкурс йолча хана еннача пхе предложенена юкъе я оатхалаш пластмассаех ярах йола предложенеш а. ЛаьрхІа цу гІулакха йолча заводе тохкамаш де дІаяхьийтай уж. Цхьайтта бетта заводе кходаьд бІаь тоннал совгІа металл.

«Старогрознефть» мехкдаьттапромыслови управлене коллективо 1966-ча шера тІаийцадар сацача скважинаш чура обсални турбаш хьа а йоахаш цар 50 тоннах трубопроводаш е дехкар. Шозза тІехкхоачадаьд из мехкдаьттахоша.

ЙоаггІача тайпара терко йир хьажар дІадахьара Грозненски ремонтно-механически заводе. Пхи саг юкъе а волаш йола комисси вІашагІъелар, хьалтехар хоза, язъяь металл кходара тІахьехаш йола объявлени. Хьажар дІадахьара юкъеззар рационализатораш, изобретателаш, производстве хьалха латтараш, хал къа контролераш. Болх дІа ме хьо комиссе членаша бригадашка, участкашка йора материалаш леладярахи кхомбеш, мамогга дукхагІа пайда эцаш уж дІаахийтарахи лаьца беседаши консультацеши. Балха юкъеяхьа лерхІаш хиннача 22 мероприятех 15 йихьай балха юкъе, вожаш хІанз юкъехьош я. Иштта, кердача технологех штамповка ю тройникаш (17 тонн металл кходеш) радиус йолча фланцаш (36 тонн кходеш). Ерригача мероприятеша завода кходир 105 тонн металл.

Дика латт металл кходара болх Грозненски аьшкабетона конструкцей заводе. Хьажар дІадахьарах завода коллективо кходаьд 151.3 тонн металл, ахчанца лерхІаш хилча из да кхаь эзар сомал совгІа. ХІара бетта итогаш а еш металл кходара план кхоачашъяьча цехий коллективашта премеш лора. Хьалхара моттиг яьккхар кховзткъе итт тоннал совгІа металл кходаьча № 1 йолча цеха къахьегамхоша.

ТІехкхоачашдаьд тІаийца социалистически дехкараш автотракторни ремонтни завода коллективо. ЛоархІаме да цхьа тонн кхое езача ши тонн бос бола металлаш цар кходаь хилар. Иштта дика кходаьд металл литейномеханически заводе а. Укхаза из болх беча белгалбаьннаб рационализатораш.

Хьажар дІадахьара городской комиссе итогаш яьй дІадахача шера баьча балха. Хьажаре хьинаре дакъа лацарах белгалъяьхай «Старогрознефть» мехкдаьтта-промыслови управлене, «Красный молот», Трансмаш, Грозненски ремонтно-механически заводийи кхыйолча организацейи коллективаш. Ерригача городе лерхІаш хинначул ши бІаь тонн дукхагІа кходаьд металл. Хьалхара моттиг яьккхай «Гаро» завода коллективо, шоллагІа — «Красный молот», кхоалагІа — Грозненски ремонтно-механически заводо.

Ерригача партийни, боахама, профсоюзни, комсомольски организацей дехкар да укх юбилейни шера металли материалаши кхы а дукхагІа кхоергйолаш из гІулакх кхы а шерагІа доаржадар, хьалха латтача предприятей опыт массанена дІа а йовзийташ ерригa коллективаш царца нийсъяр.

М. ПЛЮЩ,
Грозненски горкома инструктор.

НОТ БАЛХА ЮКЪЕЕНАЙ

«Красный молот» яхача заводе къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхара болх хьалхарчарца дІаболабир сталелитейни цеха модельни участка коллективо. НОТ-а план чІоагІъялалехьа а дукха кийчон балхаш дир болхлоша участке, керда кораш а дегІа сийрдаьккхар помещени, хьайир санитарни узел, хІама даа цІа тоадир, капитальни ремонт йир цІеча уголока, иштта кхыдола балхаш дир.

План оттаеш ларде лаьцар «Уралхиммаш» яхача завода модельни цеха опыт. Плана юкъе яр 32 мероприяти. Уж мероприятеш керттерча даькъе специализаци яра тІаерзаяь я. Масала, «Уралхиммаше» специализаци ярах дикка лакхделар модельщикий технико - экономически хьокхамаш. Къахьегама овсарле лакхъелар 13 процент, фасонни литье арахецар — 6 процент, юкъера лаьрхІача болхлой алапи — 4,3 процент.

Цар опыт а Іомаяь цІабаьхкача красномолотовцаша вІашагІъеллар массехк специализированни участок. Нагахьа санна хьалхагІа хІара болхлочо юххьанца дена йистеяллалца «шийн» модель ше еш хиннаяле, хІанз вІашагІъехкай участкаш: модельни эскизашта чертежаш уиттаеш, пиломатериалашта обработка еш, заготовкай элементашта разметкеи выпиливании еш йола участкаш.

Расчеташа хьахьекхар уж планаш балха юкъейихьачул тІехьагІа модельщикаш ца хиларах хинна кхоачамбоацараш дІаларгхилар, хІана аьлча дукхагІа йола ха модельни комплекташ вІашагІйохкараи царна монтаж ярай йохийтаргья. Заготовкеи кхыдола лакха квалификаци ца эша балхаши дергда гІонна болча болхлоша. Модельни производстве кхалнаха а булургба тІаккха болх. Иштта, дукхьала цхьа мероприяти ярах шера 6,5 эзар сом пайда баргба.

Іалаьмате во дар балха хьалаш хьу йокъаеча камере. Модельщикаша из гІулакх белгал а даьккха шоашта камера хьаюхе а эза хьун материалаш йокъаяра дерригача балхашта механизаци е лаьрхІар. ЛерхІачох, цу мероприяте кхолайтаргда 700 сом. хІаьта из чІоагІа лоархІаме да планированеи экономически стимулированеи кердача хьалашка болх беча предприятена.

Дукха, хьинаре къахьийгар НОТ-а план оттаеш инженера А. Салахутдинова, участка начальника Б. Емельяненко, мастера Н. Назарова, модельщикаша Н. Знайченко, В. Ковалева, кхычар.

Участка коллектив социалистически яхье яьппай Советски Іаьдала 50 шу яха сийлен цІи яккхара. Цо тІаийцад шера задани ворхІлагІча ноябре кхоачашъе аьнна.

Н. ТИМОФЕЕВ.

«ІАЬРЖА ДОШУВ» — ДУКХАГІА

Пятилетка шоллагІча шера план ханал хьалха кхоачашъеи Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъахеи лерхІаш я «Малгобекнефть» НПУ шоллагІча промысла коллектив.

Промысла дуккхача къамех латтача барттайнача коллективо пятилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашйир. Планах лаьрхІачул совгІа пхи эзар тонн мехкдаьттеи 3 миллион кубически метр гази яьккхар. Къахьегама овсарле планах лаьрхІачул дикка лакхъеннай, арахецача мехкдаьттагеи газагеи дІабода мах лохбарах пачхьалкхенна кходаьд 90 эзар сом совгІа ахча.

ДІадахача шера шоллагІча ах шера дена промысла коллективо болх бу планированеи экономически стимулированеи кердача системах. Кердача системага даьначул тІехьагІа оаха кхетадир кхы а чІоагІагІа хьинар айдаь болх бе безалга, творчески къа а хьегаш чурча торонех бизза пайда ийбе безалга.

Кердача системага довлара кийчо еш дукха къахьийгар промысла коллективо. КПСС ЦК сентябрьски Пленума (1965 ш.) материалаш дІайовзийташ дукха кхетама болх бир мехкдаьттахощца. Юххьанца дена дика вІаштІехьдаьккха дІадоладир экономически дешар, хІанз занятешка производствана кулгалдара, цун болх вІаштІехьбаккхара, кхыча тайп-тайпарча технико-экономически темаех лекцеш еш. Каст-каста ю къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехьбаккхарах, арахецача продукцега дІадолар лохдарах, пайдана источникех, кердача экономически реформа чулоацамах, кхыча дешаех лаьца беседаш.

Цу мероприятеша дикагІа довзийт болхлошта шоашта хьалхашка латта дехкараш, социалистически доалахьен кхомбара лоаттабеча къовсама оарцагІбоах. Из бахьан долаш кходаьд итташ эзараш сомаш ахча.

Кердача экономически реформа мехкдаьттахошта хьалхашка оттадир лоархІамеи бехктокхамеи дехкараш. Уж кхоачашдара цхьайола мероприятеш чакхъяха йийзар. Хьалхарча юкъигах мехкдаьтта доахеи скважинашта лаьттан кІалха ремонт юи бригадаш боахама расчета тІа яьхар. ХІанз хІара дІадодача кепига учет лелаю, дукха ахча кходу. Цунга хьежжа хул промысла мехкдаьттахошта материальни стимулировани яр.

ДІадахача шера промыслерча скважинашка 49 геолого-технически мероприятеш чакхъяьхар, цо торо хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта 20097 тонн совлаккха. Болх бе дІайолаялийтай мехкдаьтта ца луш лаьтта кхо скважина, шера цар лу «Іаьржа дошув» 290 тонн я. Капитальни ремонт йир № 160 йолча скважина, цул тІехьагІа дийнахь-бус цо лу мехкдаьтта кхо бІаь тоннага кхаьчар.

ДІадахача шера бурувдеттарашкара мехкдаьтта доахараша хьаийцар лакха дебит йола кхо скважина. Уж я №№ 822, 813, 856 йола скважинаш. Уж шоай ханнахьа болх бе дІайолаялийтар оаха. Из бахьан долаш хьадоаккха мехкдаьтта дІадахача шера 1965-ча шерарчул 11,4 процент дукхагІа хилар, хІаьта къахьегама овсарле 9,1 процент лакхъелар.

ХІанз хІара болхлочоа гуш да промысла болх ритмичнегІа ме бу шоашта тІадоагІар совдаргхилар. Кердача системах болх баьча 1966-ча шера шоллагІча ах шера юкъера лаьрхІача хІара болхлочун алапи 1965-ча шера цу хана хиннaчул 15 процент лакхлелар. Цу тайппара кердача системо боккха пайда бу пачхьалкхенна а хІара болхлочоа а.

Боахама реформа вахара юкъеяча денз творчески дикагІа къахьега болабелар инженераш, рационализатораш. Балха юкъекхухьача рационализаторски предложенеша чІоагІа пайда бу промысла коллективана. Масала, дІадахача шера производствана юкъейихьача 39 рационализаторски предложене пачхьалкхенна баь пайда 18300 сом совгІа ба, хІаьта цул хьалхарча шин шера балха юкъейихьача рационализаторски предложенеша беррига баь пайда 7 эзар сом да. Тха промысле дикагІа болча рационализаторех лоархІаш ба промысла заведующи Б. П. Панфилов, мехкдаьтта доаха операторашaй Левшин, Медведев, слесарь Абдурахманов, механик Заруднев, кхыбараш.

Производства экономика лакхъяра гІулакха чІоаггІа лоархІаме да керда техникеи технологии производства юкъекхахьар, производственни процессашта механизаци яр. ХІанз массайолча мелови мехкдаьтта кІеж еттача скважинашкара мехкдаьттеи гази цхьан турба чу гІолла хьагулъергйола гІулакх деш да. Хьал а яь болх бе дІайолаеннай № 162 йолча групповi трапни установкера ЗУГ-1 яха автоматизированни групповни ши установка, Ахлово яхача участке хьалъяьй ЗУГ-2 яха цхьаькха установка. Цар дикка пайда баьб.

Ерригача кІоарга бурув техача скважинашта диспетчерски пультера управлени хургйолаш гІулакх даьд. Из цар беча балха гаьннара тІахьожам лоаттабергболаш гІулакх деш да. Механизаци яьй эггара халагІа йолча спуско-подъемни операцешта. ДІадахача шера лаьттан кІалха скважинашта ремонт яра план кхоачашъяьй 109,1 процент.

Кердача системах болх беча «Малгобекнефть» НПУ промыслашта, цеха юкъе хьалхара моттиг яьккхар тха коллективо. Тхона елар КПСС Горкомеи горисполкомеи карара-кара тела Ще байракх. Октябрь бетта денз карара ца йоалийташ лелаю оаха НПУ промыслови комитета карара-кара тела Ще байракх а.

1967-ча шерара тха перспективаши резерваши малагІаш я. Тха перспективаш ювзаенна я мехкдаьтта доаллача Ахлово яхача кердача районаца. 1964-ча шера эггара хьалха мехкдаьтта кІеж техар цига тІерча мелашкарча № 799 йолча скважина. ХІанз цига болх беш я лакха дебит йола кхо скважина, мехкдаьттеи гази дІаахийтара хьалъяьй 6 — 8 дюймови нефтепровод. Хьалъяьй автоматизированни групповни мехкдаьтта боарам буста установка. КІалхарча мелашка кхачара цига бурув тохаш я хІанз № 723 йола скважина, цун проектни кІоаргал 4500 метр я, хІаьта хІанзалехьа техар 3200 метр я. Бурув тоха долабеш да кердача № 849 йолча скважина. Хьалхарча ах шера тІерча мелашкара мехкдаьтта лургйола ши скважинеи кІаларча мелашкара мехкдаьтта лургдола цхьа скважинеи лургья бурувдеттараша мехкдаьттахошта. Уж я тха укх шерара керттера резерваш.

Цул совгІа хьадоаккха мехкдаьтта дукхагІа хилийтара геолого - технически мероприятеши организационно-технически мероприятеши балха юкъе а кхухьаш, бизза пайда эцаргба скважинай къаьнача фондах. Скважинашта капитальни ремонт ергья оаха тхоай низаца, скважинашка хий чуухийтаргда, кхыйола мероприятеш кхоачашъергья.

Тха балха тІа нийслу кхоачамбоацараш дІадахараи керда резерваш гучаяхараи доккха новкъостал ду рационализатораша. Из коллективна дика я тха.

Тхо дог тийша да оахош пятилеткa шоллагІча шера план ханал хьалха кхоачашъергхиларах. Цунна тешал ду хьалхарча 15 ден даьхача къахьегама толамаша. Планал совгІа Даьхенна денна мехкдаьтта 255 тонн я.

Тха болх лерттІа дІа ца бохийташ дола кхоачамбоацараш а нийслу промысле. Материально - технически Іалашо яра гІулакх во лел. Турбаш, цемент, хьун материалаш хилац каст-каста. Цу гІулакхаша ритмично болх байтац промысла коллективага. Из гІулакх тоадар керттерчарех цаІ да.

Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъадахара тІаийца дехкараш кхоачашдара яхье яьннай коллектив. Уж толамца кхоачашдергхиларах шеко яц.

М. МАРЗИЕВ,
«Малгобекнефть» НПУ 2-ча промысла воккхагІвола инженер.

КЕРДАЧУННА ТІАКХЕ ДЕЗА

«Грозэнерго» теплоэлектроцентралий оборудованенеи металлаи къаьстта чІоагІа тІахьожам лоаттабу «Грозэнерго» районни управлене металлеи сваркаи лабораторе болхлоша. Керттерча оборудоване металло, паропроводаша, турбай йІоахлуш йолча оагІонаша арматурас (задвижкаш, вентилаш), крепежа массаза лакха давлении температурей йолча хьалашка бу болх. Тамаш яц цудухьа цхьа ха льлча металла структура юкъе хувцамаш а хиле пун механически дикал талхаш хилар. Уж моттигаш ший ханнахьа гуча а яьха авари хургйоацаш уж дІаяхара хадданза тІахьожам лоаттабу лабораторе коллективо.

Массехк шу да цу лабораторе керте йоккха опыт йола инженер - металловед Старостина Евгения Дмитриевна латта. Лабораторе коллективо цахаддаш тоххамаш ду, балха юкъекхувл техника кердадараш. Белгалдаккха деза лабораторе дефектоскопистий группа дика толамаш дахар. «Грозэнерго» предприятешка эггара хьалха Новогрозненски ТЭЦ-е юкъедихьар цар 3—8-миллиметр сомал йолча турбай кольцевой шувнашта ультраоазаца тІахьожам лоаттабелга. ХьалхагІа 15 миллиметра кхы дІахо а сомал йолча турбашта мара лоаттабацар цу тайпара тІахьожам.

Металлай лабораторе иштта юкъейихьай чухнахьара лийлха моттигаш ультраоазаца гучаяхара метод. Дукха къахьег цу даькъе къона вале а опыт йоккха йолча оператора-дефектоскописта Даценко Александра. Иштта кхы дукха а ба лабораторе кердачунна тІакхувш, хьинаре творчески къахьегаш бола нах.

Х. СУРУДЖАНЦ.

БОАХАМ ДЕГIАБОАГIАРГБА

Къахьегама лакхарча толамашца чакхдаьккхар тха совхоза болхлоша дIадаха 1966-гIа шу.

Дика болх бир хьайбаш леладераша. Нагахьа санна деррига тIаккхета деза дулх 12500 центнер хиннадале, тIаккхийттар 12518 центнер хилар. 1965-ча шера даьккхачул 7,2 процент дукхагIа дар из. Иштта тIеххоачашйир паччахьалкхенга дулх дохкара план а. Планах паччахьалкхенга 12 эзар центнер дулх дохка дезар, хIаьта деррига дехкар 13 эзар центнер хилар.

Хьайбаш леладераша толамца кхоачашбир хIара хьайбана дийнахьи буси дулх тIаккхетара керттера хьокхам: хIара кхоабача хьакхана дийнахьи буси планах тIаккхета йоагIар 460 грамм мара йоацача, 528 грамм дулх тIаккхийтар, хIаьта дулха кхоабачеи кхедечеи хьайбашта дийнахьи буси юкъера лаьрхIача 770 грамм тIаккхетар, планах йоагIар 400 грамм мара йоацача. Боаккхача лоархIаме да центнер дулх тIаккхетарга дIадода доакъар 1965-ча шерарчул дикка кIезигагIа хилар.

Боахама отделенешка диллача эггара лакхара къахьегама толамаш даьхад коммунист Д. У. Хаматханов управляюши волча йиълагIча отделе коллективо. Цу отделене коллективо дулх тIаккхетийтара производственни програмча 149,6 процент кхоачашъяьй, хIаьта паччахьалкхенга дулх дохкар — 156 процент кхоачашъяьй.

Дика къахьийгад коммуниста И. С. Шалиева кулгалдеча 3-ча отделене коллективо а. Дулх тIаккхетийтара производственни план 125,9 процент из паччахьалкхенга дохкара план 134,8 процент кхоачашйир коллективо.

Иштта лакхара къахьегама хьокхамаш дахара боккха пайда баьлар боахама хьайбаш леладерашта юкъе яьржача социалистически яхьах.

Балха хьалхара моттиг яьккхар цхьоалагIча отделене скотника нов. Баймуралов Мусас. Из хьалха латтача бригада дIадахача шера кхаьбача 320 яьIача сиргIана деррига тIаккхийтта дулх 338 центнер хилар. ХIара кхоабача сиргIана дийнахьи буси 771 грамм дулх тIаккхетар, планах лаьрхIар 400 грамм мара доацача. Къахьегама толамашка диллача цул дукха тIехьайисанзар нов. Торшхоева кулгалду скотникий бригада а. Дийнахьи буси 573 грамм дулх тIаккхетар цар кхоабача хIара бежанна.

Шаккха ца даьххача тайпара лакхара къахьегама толамаш даьхадар дIадахача шера кхоалагIча отделене хьакхарч лелаераша. Духхьал цхьан свинарка Федотовас лелаеча хьакхарашта деррига тIаккхийтта дулх 244 центнер хилар. ХIара цо кхоабача хьакханна дийнахьи буси юкъера лаьрхIача 530 грамм дулх тIаккхетар. Иштта хьокхаме дар свинарка Д. Гончаровас хьийгача къих хьахиннар а.

Царел а хьинарегIа къахьийгар йиълагIча отделене болх беш йолча свинарка Уродова Марияс. Дийнахьи буси цо лелаеча хIара хьакханна 635 грамм дулх тIаккхийтар.

Иштта лакхара къахьегама толамаш даха йиш хиннай тха хьайбаш леладерий, аьхки йокъал лаьттайолаше а, кхоачам хиллал тайп-тайпара доакъар Iалашдарах. Деррига Iалашде дезар 5900 тонн мара доацача 6500 тонн гIожа доакъар Iалашдаьлар. Боахама хьайбаш Iангара даха эшар 2 эзар тонн мара йоацача 2,7 эзар тонн силос Iалашъяьй.

Хьайбаш леладерий дог гIоздоахаш гIулакх да боахама кхаш леладераша укх юбилейни шера хургболча хьувкъама ший ханнахьа тешшаме лард йоллар, хIапа аьлча укх шерарча хьувкъамга хьежа мара Iалашде йиш яц боахама хьайбаш тайп-тайпарча доакъарца.

Агротехнически лоацдача хана дикача фуца дIадийра гурахьа дув ялат, дика кийчъяьй зяьб. Уж мероприятеш толамца кхоачашъяь хиларах тешшаме ала йиш я укх шера а боахама хьайбашта кхоачам хиллал доакъар Iалашдергхилар.

ДIадахача шера планах бе лаьрхIа пайда 380 эзар сом мара боацача тха боахама ерригача отраслаша 520 эзар сом пайда баьб.

Цхьаболча специалисташа откормочни боахамаш пайдане лархIац. Откормочни боахамаша тIаккхетийта дулх царна хьайбаш лоаттадерий чотах тIаккхет аьнна хет. Из харц да. Хьайбаш лоаттаде оаха договор яьча боахамаша тхона хьателараш шоашта ца эшаш брак даьраш да.

ХIанзалца откормочни боахамаша баьча балхах хьахинначунга хьежача ха йиш я откормочни боахамаш пайдане долга. Откормочни боахамаша планага хьежжа дерригача шера дулха хьайбаш дIачутеларах, дулха комбинат шера керте болх бе яьннай, хIаьта бахача наха массаза а керда дулх лоаттаде вIаштIехьдаргда. Укх шера цхьоалагIча январе денз духхьал дулха доахел кхоаба боахам хиннаб тха совхозах.

Аьхки доаханна аьрхI лоалла компани хватIакхоачаш тха боахаме цхьа эзар дахкаш дола доахан хургда, хIаьта 1969-ча шера оаха лерхI тхоай боахама доахан 4 эзарнега кхаччалца дебаде. Цу гIулакхо йиш хулийтаргья хьайбаш лоаттадеча боахамех тийша хургдоацаш мукъадовла.

Тхоай боахама торонаш кIоаргга тахка а техка укх юбилейни шера лакхара социалистически дехкараш тIаийцад тха хьайбаш леладераша: дерригача хьокхамашка диллача производственни програмча ворхIлагIа ноябрь тIаккхоачаш кхоачашъе, хIара гектара тIара планах йоагIар 16,3 центнер мара йоацача 20 центнер ялат даккха, планах лаьрхIачул 200 центнер дукхагIа дулх тIаккхетийта, совхоза хьайбашта дийнахьи буси тIаккхета дулх планах лаьрхIачул 20—30 грамм совдаккха, планах лаьрхIачул 20 эзар сом дукхагIа пайда бе.

Тешшаме ала йиш я, тIаийца дехкараш тха боахама болхлоша толамца кхоачашдергда аьнна.

С. АЛБОГАЧИЕВ.

МалгIабика района «Алхан-Чуртски» откормочни совхоза керттера зоотехник.

ДIАДУВ ФУ ХАННАХЬА КИЙЧДЕ ДЕЗА

Бехктокхаме дехкараш да республика боахамий болхлошта хьалхашка латтараш. БIаьстан юхье дIаювча культурай фу кийчдеш ба уж хIанз. Боккхача лоархIаме да дIадувча боахамах фу кийчдар.

Уж дехкараш дике кхеталу Наурски района боахамий специалисташа. Кхаш леладераша лаьрхIад деррига а дIадув фу цхьоалагIчен шоллагIчен классах хилийта. ХIаьта къахьегам дика вIаштIехьбаккхарах, ялат цIендеча машинех бизза пайда эцарах, контрольно - семенной лабораторе боллой гIонца шоаш лийрхIача тайпара дIадув фу кийчде вIаштIехьдаьннад района боахамашкарча кхаш леладерий.

Бакъда республика дерригача боахамашка диллача фу кийчдара балхаш эсала да. Цхьаболча боахамий кулгалхошта хеталу, дIадувча боарамах деце а, фу лаьттах дукхагIа дIаделлача хьувкъам лакхагIа хургба аьнна. Из бакъдац. Нагахьа санна дIадув фу кхоалагIча классах хилча а дIахийна ялат нийлха тIадоал. Цул совгIа атта лазар кхета а тарду, оасар хийцца тIадоал.

Дукха боахамаш за бIаьстан юхье культураш дIаювча хана мара фу ца кийчдеш.

ЦхьоалагIа январь тIакхоачаш ерригача республике дIадувча боарамагIа 54 процент мара фу кийчдаьдац. Геттара во вIаштIехьбаьккхаб из болх МалгIабика района «Ингушский» совхозе, деррига кийчде дезача фух 6 процент мара кийчдаьдац цига. ХIаьта цхьа эзар центнер кена фу цIендаьдац. Дуга фу Гудермесски района «Степной» яхача совхозе 1880 центнери, Шелковской районе 400 центнери мара цIендаьдац.

Боахамий кулгалхой, специалистий керттера дехкар да бIаьстан юхье дIаювча культурай фу цхьоалагIчен шоллагIчен классах хилийтар. Из дехкар кхоачашдара тIабахийта бева деррига низ.

З. ЗАКАЕВА.

Республикански контрольно-семенной лабораторе агрономметодист.

Колхоза экономика айяра

Тха колхоза правленен партийни организацеи колхозхой уйла тIаерзаю боахама хьалхашка латта дехкараш кхоачашдара. Тха боахама хьалхашка латта цу тайпара дехкар кхоъ да; хьувкъам лакхбара чотах ялат дикка дукхагIа даккхар, доакъарий база чIоагIъяр, хьайбай продуктивность лакхъяр.

Уж дехкараш кхоачашде йиш яцар лаьттах пайда дикагIа эцар, кхаш леладечеи хьайбаш леладечеи къахьегама овсарле лакхъяр, продукци яккхарга дIалодар, къахьегамеи материальни рузкъаш кIезигдар санна дола производства овлангара дешаш къоаста ца дича.

Деррига карагIдаьннараш теркал дича 1965-гIа шу во чакхдаьккхадаш колхозо. ДIанхача шерашка санна а ца дувш, прогрессивни методах, урагIеи пхорагIеи дувш дIадийра гурахьа дув ялаташ 150 гектар долча лаьтта, кхаьтача мугIарашца дувш 200 гектар долча лаьтта.

1965 шера толаме кхоачашйир боахамо паччахьалкхенга массе тайпа юртбоахама продукташ йохкара план.

1966 шу во чакхдаккханзар боахамо балха керттерча хьокхамашта. 350 гектарах хIара гектара тIара 18,7 центнер мара даккха ца дезаш хиннача метте 19 центнер кIа даьккхар, коартолаш — планах яккха лаьрхIа хиннача 80 центнера метте 118 центнер яьккхар. Керттерча хьокхамашта паччахьалкхен план кхоачашйир колхозо; гурахьа дув кIа 1876 центнер дехкар паччахьалкхенга плачах 1150 центнер мара йохка ца езача, 100 центнер мара йохка ца езача метте 156 центнер ехкар коартолий, баьца дарий 500 центнера метте 514 центнер, дулх дохкара план 101,5 процент кхоачашъяьй, планах 800 килограмм дохка дезаш хинна тха 834 килограмм дехкад.

Тха дохкарах колхоза хинна доход 3114 соми 83 кепиги я.

Тха хIанз а лакха ба хьайбай продукци яккхарга дIабода мах. 1965 шера шурийга 20 соми 58 депиги дахар паччахьалкхено цун центнерах луш дар 15,5 сом мара доацача, эзар фуъ гулдарга дIадахар 98,95 сом, хIаьта паччахьалкхено тела оттабаь мах 74 соми 30 кепиги ба. Цу данеех хьагуш мадарра, 1965 шера колхоза зе даьнад шурехи фуэхи. Шурех зе доалаш хилара керттерча бахьанех цаI да доакъараш тоъаш ца хилар. Хьайбаш доажаду моттигаш 17,5 гектар мара яц, хIаьта колхозо доажаде дезараш 354 бежани 529 устагIи да. Доакъараш, ший дараш тоъа а ца тоъаш, кхычахьара ийду колхозо. Доакъараш алсамдахар духьа вIашагIъэяь горохи кени дIаде, 1967 шера моша конвейер вIаштIехьъякхар духьа мошача доакъарийна лаьрхIа гурахьа дув кIа дукхагIа дIаде лаьрхIад колхоза правленеи партбюроси. 1966 шера деттача доаханна оттаяьча рациона юкъе 15—18 килограмм силос яр, йол вIалла а яцар, гIожача доакъарех царна телаш хиннар ча дар.

КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра тIаерзаяь хьада мероприятеш оттаяьй. Тхо хIара шера паччахьалкхенга йохка езаш да ялата 265 тонн, цу даькъе 115 тонн кIа, фуалъяьха хьажкIаш — 150 тонн, ганарий — 80 тонн, дулха — 15 тонн, шурий — 1300 центнер, фуаш 200 эзар, тха 12 центнер. 1970 шерага кхоачаш лакхбала безаш ба хьувкъам.

Уж планаш кхоачашъяра оарцагIбаханза баргбац беррига коммунисташ, тха специалисташ, колхозхой. Колхозхошта юкъе шерагIа боаржабеза массово - политически болх, 1967 шера дикагIа вIаштIехьдаьха чакхдаха деза деррига юртбоахама балхаш, Iалашде деза доахана дIайхеи диза долаши Iа доаккхилга.

Керттерча даькъе уж балхаш толаме кхоачашдарах тийша хургда колхоза экономика дIахо айяра, колхозхой хьал-торо лакхъяра даькъе оаха беш бола болх, дерригача хьокхамашта производственни планаш кхоачаши тIеххоачаши елга.

А. ОЗДОЕВ,

Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза парторганизаце секретарь.

ТЕХНИКА КИЙЧЪЕШ БА

Юртбоахама техника ханнахьа бIаьстан балхашта кийчъяра къовсам лоаттабу Гудермесски района «Гудермесский» совхоза ремонтникаша, механизатораша.

Дика кийчъяьй ремонтни мастерской совхоза болхлоша. Шоай къаьнача типовой мастерской хьалашка йиш мел йолча балхашта механизаци яьй. Гуш да мастерской хIара болхлочун хадданза йоакхо елга: мастерской дика лоаяьй массанахьа а цIераш йоагаю, болхлошта спецовкаш тел, цул совгIа ремонтникий материальни безам совбоах. ХIара болхлочун алапи юкъера лаьрхIача 100—110 сом да.

Цудухьа овсаре къахьегаш ба совхоза ремонтникаш а. ДIадахача шера тIеххьарча квартале механизатораш дехкарийла бар 25 трактор, 21 нух, 22 селка, 15 культиватор тоае. Шоай квартальни план дикка тIеххоачашъяьй ремонтникаша. Тракторашта ремонт яра план 140 процент, нохарашта ремонт яра 105 процент, селкашта — 118 процент, хIаьта культиваторашта ремонт яра план 147 процент кхоачашъйир центральни мастерской болхлоша. Мастерской хьалашка эггара прогрессивнегIа йолча узловой методаца ду ремонтни балхаш.

Ший ханнахьа, ремонт яра балхаш дIа а доладалехьа запчасташ Iалашъяьяр совхоза кулгалхоша. ХIаьта хинна къахьег ремонтникаша тоъаш йоаца запасной часташ хьаеча а къаьна тишъенна сатхалаш юхаметтаоттаеча а.

Кхы а бехктокхаме дехкар да укх юбилейни шера хьалхарча квартале ремонтникашта хьалхашка латтар. Лакхара социалистически дехкараш тIаийцад совхоза болхлоша. Ерригa укх кварталах тоае еза торакторaш 35 я. ТIаийцача социалистически дехкарашка диллача бIаьстан юхьера кхашкара балхаш де дезаш йола ерригa юртбоахама техника ремонт я яргья ткъоалагIа февраль тIакхоачаш хIаьта планах ремонт цхьоалагIа марте мара йистеяла езаш яц.

Геттара лоархIаме да совхоза болхлоша балха юкъе доаладаь кердадар. Комбайнашта ремонт яьяц совхозе хьалхарча шин кварталах. ХIана аьлча графикага хьежжа шинна а квартале ремонт а яь дIаоттайича бIаьстан балхашка балха арайоалаш юха а техосмотр е езаш хул. Цу гIулакхага дукха ахча дIадода. Из бахьан долаш кхоалагIча квартале ремонт ергйолаш йитай комбайнаш.

Цхьан дешаца аьлча, шоашта хьалхашка латта дехкараш толамца кхоачашду совхоза ремонтникаша, механизатораша.

СУРТА ТIА: тракторашта ремонт ю слесарь Катаев Iаьлеи моторист Василюк Бориси мотора испытани еш боахк.

И. Плиева сурт.
М. Рашидова текст.

ХИЙ ДЕХКАРА МЕХАНИЗАЦИ ЯР

Хий дехкара тайп-тайпарча способашта юкъе денгара денга лакхлу догIан хьисапе хий деттара лоархIам. ТIеххьарча шерашка № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхоза хий дехкача лаьттах нийсса ахапена — цаI ах эзар гектара догIан хьисапе детт хий.

ДогIан хьисапе хий деттача къахьегама овсарле лакха хул, цул совгIа эшшача ханеи боарамагIеи хий тоха торо хул.

Иштта хий тоха йиш я довкъаш долча моттигашка дадача кхашка а. Планировка е йиш йоацчеи доккха доацчеи кхашка духхьал догIан хьисапе мара хий дилла йиш яц. КIоарга боацаш лаьттан тIоана кIал жагIа уллача пайда боацаш дукха хий дIадода, цу тайпарча лаьтташка догIан хьисапе хий деттар чIоагга эффективни да.

Харшаш доахаш хий дехкарал дукха толаш да догIан хьисапе хий деттар. Иштта хий детташ хилча дерригача кхай тIа цхьатарра совгIа-эшагIа доацаш хий дIаккхоач. Сангараши харшаши лаха дезац, хIаьта дерригача лаьттах пайда а эц. Цул совгIа догIан хьисапе хий деттарца кховзткъа процент хий кходу. ТIаккха иштта хий деттача хана лаьттанца тух хиларах бола кхерам а дIабоал.

ДогIан хьисапе хий детта йиш я ерригача юртбоахама культурашта, дугагара дIаиккхача. ХIаьта иштта цхьаккха зулам ца деш хIаьтта хьатIаяьннача растенешта.

ДогIан хьисапе хий деттаро къаьстта чIоагIа лакхбу ка болча ялатий хьувкъам. Тха совхоза шоллагIча отделене гурахьа дийнача ялатий цхьан гектара хьувкъам 28 центнер хилар дIадахача шера. Ткъаь вурийтта гектар йолча кхай хIара гектара тIара 32 центнер яьлар. Мишта хилар из? Лаьттан йоакхалга хьежжа минеральни удобренеш тайсар укхаза. Мел эша хий техар агротехнически хаца тулийташ.

Баьцадaараш кхелеча звеньеваяс Кадимагомаева Зайнапе ше итт гектара тIа лелаеча помидорий хIара гектара тIара планах 17 тонн яккха езача 23 тонн яьккхар. Чичаева ПаьтIамата хIара гектара тIара хохий ворхI тонн яккха езача 12 тонн яьккхар.

Иштта хIара гектара хьувкъам лакх мел ду юртбоахама культураш кхеерга дIадодар лохлу.

ДогIан хьисапе хий деттача установкех дикхагIа пайда эцабаларах хий дехкар санна болча халача балхах мукъабувл дукха поливальщикаш. Тха боахама боккха пайда беш кхашка болх беш я ДДН-45 яха догIан хьисапе хий детта итт установкей ДДА-100М яха пхи машини.

Совхозе хий дехкара балхаш нийсса ахаш механизировании дале а, дукха балхаш кулгашца ду укхаза. ДогIан хьисапе хий дехкача агрегаташта дукха энерги эш, хIана аьлча лакхача давленех болх бе безаш я уж системаш.

Хий дехкача дерригача балхашта автоматизаци е йиш яцар-хьогI? Полаш ма йий заводаш-автоматаш! Хий дехка кхаш леладечоа из уйла дага латта дукха ха я.

Нагахьа санна хин низаца болх беш йола догIан хьисапе хий детта установка хилча цо баьцадaараш, комараш, сомий бешамаш тIайолча 2500 гектара хий тохаргдар. Кулгашца хий дуллаш хилча из болх кхоачашбе 2500 поливальщик эш. Хин низаца догIан хьисапе хий деттача установка кхаь пульта тIа цхьан сменах кхо саг мара эшаргвац. Цу тайпара стационарни установкаш оттаь хий деттача къахьегама овсарле 25—30-зза ах стационарни йолча 7—10-зза лакхлургья.

ХьатIадоагIача шера денз тха совхозе хург я уж установкаш. ТIаккха хий дехкача хIара гектара хьувкъам 1,5—2-зза лакхлургба, юртбоахама продукташ яхарга дIадодар 30—50 процент лохлургда, совхоза доходаш пхезза лакхлургья. ХIаьта, из керда гIулакх юкъедоаладеш дIадахар диъ шера юхаметтаоттаргда.

Цу кердача способах хий деттача кхашка магистральни трудопроводаш хургья. Уж йохкаргья хий ше Iоухаргдолаш хьекхано. Керттерча трубопровода чура хий распределительни линешка гIоргда. Хий дехка участок итт гектар чулоацача секцена йийкъа хургья, хIара секце полиэтиленови турбаш а ядаш кхо лини хургья. Шин оагIорахьара доагIаргда секцешка хий дIа-хьа нийсдеча напорни железобетонни трубопроводашкара. ХIара секцена догIан хьисапе хий детта аппараташ овтаергья. Хин низаца кхестача цар, растенешта хий деттаргда. Пульте латтача дежурне кнопкаца задвижка хьаеларца е дIакъовларца нийсбергба цхьан е вокх секце чу гIолла хий дIадахийтара боарам.

Уж лоархIамера балхаш кхоачашдара проектно-сметни документаци кийчъеш я «Южгипроводхоз» яха Ростовски проектни институт. Проектировка а яь 1968 шера 1-ча январе дена 600 гектара тIа цу гIулакха гIишлош хьалъе болалургба шоллагIча отделене.

Кетмень яха дош дицлургда тха совхоза къахьегамхошта.

И. ХОМЕНКО,

Грозненски района № 3 йолча сомий-баьцадаарий совхоза гидротехник.

ЗВЕНЬЯШ ВIАШАГIЪЕХКАЙ

Наьсарен района «Экажевский» совхоза СурхотIарча отделене механизировании звенош вIашагIтеха баьннаб. Ерригаш шиъ я уж.

Звеношта кулгалле йоккха балха опыт йола механизатораш Богатырев Умалати Аушев Махьмади хьожабаьб. Царна гIулакх де тIачIоагIъяьй лаьтта участкаши техникеи. Аушев Махьмада кулгалду звено доакъара база Iалашъеш хургья. 215 гектара тIа цхьан шера тIаювла баьцаши 30 гектара тIа цкъа дIайийча дуккхача шерашка тIаювла баьцаши дIае лерхI механизатораша. Цу гIулакха царна эшаргйола техника тоаяь кийча латт.

Ялат кхедераш укх деношка лаьтта хьаьндеш бIаьстан балхашта кийчлуш ба.

С. ПАРОВ.

Ханнахьа дIаелар лоархIаме объекташ

Дика болх беш я «Грозхимнефтестрой» треста СМУ-9 чуйоагIа къона инженер Байсангуров Хьамзат керте латтача шоллагIча участка коллектив. Январь бутт болабеннача деношка хьалъяь а яьккха эксплуатаце дIаелар участка гIишлошъераша йиъ производственни корпус.

Грозненски химически комбинате хьалъяьй №№ 210, 210а, 211 йола ацетона керда корпусаш, телемеризаце опытни установка № 212 йола корпус. Цул совгIа участка болхлоша дIалахача шера реконструкци йир № 17-18 йолча цехашта, 1-103 яхача пиролиза пишкашта.

Уж лоархIаме объекташ хьалъеча къаьстта дика къахьийгар В. Бургантинов керте латтача плотникий, РСФСР заслуженни гIишлошъеча А. Власовас кулгалдеча бетонщикий бригадаша, кхычар. Опалубка оттае лардаш йохкача лакха къахьегама толамаш даьхар цар. Монтажникашка, КИП-а болхлошка, электрикашка, сантехникашка, отделочникашка шоай болх лерттIа дIабахьийтара Бургантинова. Власовас кулгалдеча бригадаша хьалххагIе а кийчйир № 210 йолча корпуса лард, цунна тIеххьа вокх корпусий балхаш чакхдаьхар. Царна тIеххьа корпусаш хьалйоттара балхаш дIалоладир боахама расчета, коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча А. Малькова кулгалдеча каменщикий бригадо. Цу бригадо плотникашкара новкъостал ца эшаш дIаоттадир корийи наIарийи санагIаш, иштта кхоачашдир цо монтажникий балхаш. Эшшача хана цар отделочникий балхаш ду. мешлахски плиткаех ийнаш тох, кхыдараш ду. Лоацца аьлча гIишлошъерий массайолча балхий говзал йолаш ба бригадера болхлой.

Эггара халагIа хилар нов. Мальков керте латтача бригадана № 212 йолча корпуса радиоактивни телемеризаце аьшкабетона копен хьалъе. Кердача технологе дIадийхар гIишлои балхаш кхоачашдеча керда методаш юкъе хьолга. Коллектива хьалхашка этта бехктокхаме дехкараш толамца кхоачашдир инженерно - технически болхлошеи производственно - технически отделои дакъа а лоацаш.

Корпусаш хьалъяь йиначул тIехьагIа цу чу оборудовани дIаоттаеш, царна кIала лардаш йохкаш, деррига отделочни балхаш чакхдоахаш хилар Ленина орден лелаеча нов. Говорова кулгалду отделочникий бригада. Цул совгIа № 212 йолча корпусе релина ий техар цо. Иштта къахьийгача массайолча бригадаша ханал хьалха яь яьхар ерригa корпусаш. Комиссе лакха оценка елар гIишлошъечар даьча балхашта. Ерригa корпусаш проектни мощностах лаьрхIачул тIех болх беш я хIанз.

Химически комбината уж объекташ хьалъеча къаьстта дика къахьийгар бетонщикаша нн. Коволенкос, Делеыеевас, Рахматулина, Жогина, отделочницаша Асеевас, Касаткинас, Петровас, кхычар.

Октябра 50 шу дузача денна сийленца накъабахара керда социалистически дехкараш тIаийцад участка гIишлошъераш уж толамца кхоачашдара хьинар айленна къахьег цар. Январа хьалхарча ах бетта план тIеххоачашъяьй.

В. ЗЮЗИКОВ,

«Грозхимнефтестрой» треста СМУ-9 къахьегамеи алапеи вола инженер.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ГУРАХЬА ДИЙНАЧА ЯЛАТАШТА ГIУЛАКХ ДЕ

Республике дIадувча ялатех гурахьа дуйраша, къаьстта кIиво дукха моттиг дIалоац. Нохч-ГIалгIайчен колхозашкеи совхозашкеи укх шера гэ бола ялат дIаде лаьрхIача лаьттан кхаь даькъах шинне тIа гурахьа дув ялаташ дийнад. Цудухьа гурахь дийнача ялаташта, къаьстта кIипа доагIача тайпара дика гIулакх дойя укх шера дукха дукхагIа ялат доаккхаргда республико — юртбоахама производства деррига доакъош дегIадоаладара лард я из.

Республике цхьайолча районашка дIадахача шера лаьттанца кхоачамхиллал тIоадал яцар. Цудухьа доагIача тайпара агротехнически гIулакх ца даьча боахамашка гурахьа дIадийна ялаташ низ боацаш Iана кIал дахад, хIаьта хIанз къаьстта дика гIулакх данза даргдац царна совгIача ялатийна лаьрхIа гурахьа йийнача культурашта подкормка яьй укхаза. Урус-Мартана района боахамаша 81 процент подкормка яьй. Цхьабакъда, массанахьа цхьатарра кхетадеш дац из лоархIамера гIулакх. Да мегаргдоацача тайпара мелал еш ба удобренеш товсара Наурски района колхозашкеи совхозашкеи. ХIанзалца гурахьа дийнача кIина итт процент мара удобренеш тайсадц укхаза. ХIаьта Сунженски районе гурахьа юв культураш дIайийна лаьта 23 процент мара подкормка яь дац. Иштта, уж балхаш тIехьадоах Шаьла, Ачхой-Мартана районий колхозаша, совхозаша.

Республика колхозийи совхозийи цхьаболча кулгалхойи специалистийи гурахьа йийнача культурашта подкормка е хIанз а хьалха да яха уйла я. Цхьабакъда, ала деза из уйла цхьаккха хIамано бакъъеш ца хилар. Гурахьа йийна культураш вай республика хьалашка хьалхе дегIааха йолалу, бакъдар аьлча хIанз а дегIахх уж. ХIаьта дуккха тIехьагIа лаьтта дIоахделча мара цхьатарра сиха дегIаягIац лаьттан микробаш, хьахилац растенешта эша кхача. Цудухьа из процесс хилалехьа дегIаахa болаеннача хана растенешта подкормка еза.

Гурахьа дийнача ялаташта подкомка е соахкарчул дуккха дукхагIа торо йолаш я укх шера. Ка болча ялаташта товса дукха минеральни удобренеш дIахец укх шера. ДукхагIа долча даькъе уж дIахьожаю хий дехкача районашкеи кхоачамхиллал лаьттанца тIоадал йолча зонашкеи, нарех дукхагIа пайда эцаргболаш. Удобренеш тайсача чIоагIа хьувкъа «безостая-1» яха фу дийнад колхозийи совхозийи дукхагIа долча кхашка.

Iилма-тохкама учреждений дуккхача даниеша, хьалха латтача колхозийи совхозийи йоккхача практико хьагойт цхьан гектара лаьрхIа 20 килограмм йолаш азотни удобренешца гурахьа дийнача ялаташта хьалхе подкормка йича хIара гектара хьувкъам кхоъ е совгIа центнер совбалга. ТIеххьарча хана дикагIа йолча техникаца болх беча боахамаша цхьан гектара хьувкъам 6—8 центнер совбоакх.

Ховш махиллара, гурахьа ювча культурашта Iалаьмате дукха питательни веществаш эш. 25—30 центнер хьувкъам баккхара кIина 90—100 килограмм азот, 30—35 килограмм фосфор, 60—70 килограмм кали эш. Гурахьа ювча культурашта эггара дукхагIа питательни веществаш эш ка боаккхача хана.

Вай республика хьалашка бIаьстан юхье азот эшаш хул гурахьа йийна культураш. Цудухьа чIоагIа пайдане да бIаьстан юхье подкормка яр. ТIехьа яь подкормка растенешта пайда боацаш юс, къаьстта йокъал йолча шера, хIана аьлча лаьтта дIатесса удобренеш лаьттанца дIа а ца увш юс.

Хьалхара подкормка — лоархIамера агротехнически прием я. Вай республика ерригача климатически зонашка гурахьа ювча культурай хьувкъам лакхбу цу гIулакхо. Подкормка яр тIехьадаккхаро доккхаш дола ялат Iалаьмате кIезигду.

МалагIча удобренешца подкормка йича бакъахьа я гурахьа ювча культурашта? Лакхе белгал малаккхара бIаьстан юхье чIоагIа азот эш растенешта. Цудухьа гурахьа ювча культурашта азотни удобренешца подкормка яр ялата хьувкъам лакхбара керттерча хьалех цаI да. ХIара гектара 0,7—0,8 центнер кхоачийташ аммиачни селитра тасса еза. Цул совгIа калийни фосфорни удобренеш а товсанза яргьяц. Суперфосфат тессача къаьстта чIоагIа лакхлу гурахьа йийнача культурай хьувкъам Iаьржача лаьтта. МугIарех ялат дIадувш тассача дикагIа да. Иштта пайдане я гранулированни суперфосфат. Ялат дIадувча дискови селкашца мугIарашта пхорагIа лаьттах из дIайоллаш подкормка ю. Иштттача гIулакхо торо хулийт доагIача кIоаргал удобренеш лаьттах йохка.

Минеральни удобренеш товсарал совгIа гурахьа йийнача культурашта органически удобренешца подкормка е йиш я: органо-минеральни смесаш, коа тIарча оалхазарий помет, кхо, йокъ, цIала, кхыраш.

Растенешка питательни веществаш дикагIа кхоачийта лаьттанцара микроорганизмаш дикагIа дегIаухийт моттигерча удобренеша.

Гурахьа дийнача ялатий цхьан гектара тIа 5 тонн кхо, 3—5 центнер коа тIарча оалхазарий помет, ши-кхо дакъа хий тохаш кийчъяь 5—6 тонн цIала тоха еза.

Гурахьа удобренеш тайса дика дегIаденача гурахьа дувча ялаташта азотаца бIаьсти подкормка е дагIац. Нагахьа санна цхьаццадолча бахьанашца гурахьа минеральни удобренеш ца тайсача боагIIача боарамах подкормка е еза. азотни удобренеш а йохкаш. Удобренешта юкъе хила еза 1—1,5 центнер аммиачни селитра, цхьа центнер суперфосфат, ах центнер хлористи кали.

Гурахьа ювча культурашта подкормка яр Iалаьмата боккхача лоархIамера агротехнически прием я. Из ший ханна ярга хьежжа хургба ялатий хьувкъам.

М. БРИДКОВСКИЙ,

Нохч-ГIалгIай юртбоахама министерства керттера агроном.

ГОЛЛАН: БЕРРИГА НИЗ ТIАБАХИЙТА БЕЗА

ЛОНДОН, 19 январь. (ТАСС). Правительства политика овлангара дениз нийса яц. Цо стерлингий фунт кIалхарйоах, халкъа хьашташа зе а деш, Англера къела проблема къоастаяра а ца еш, доазол дехьа бIу лелабареи Вьетнамера Джонсона политика хьалкхабареи йоакхо ю, аьлар Великобритане Коммунистически парте генеральни секретара Джон Голлана ше Лондонерча митинге къамаьл деш.

«Правительствана ховш хила доагIа алапеш меттахьа ца доалийташ соцадара, лертIа доацча нах чуIеча цIеной хьалашта, боарамагIа йоацча школашта, берий воча кхачанна общественность раьза ца хилар тIа-тIа дукхагIа детIаухилга, из Вьетнама хьакъехьарча политикана агIазъяхаи Малхбузехьен Германерча хьало саготдеши йолга», — аьлар Голлана.

Ирлуш латтача «ЩIа доацарий проблемах» лаьца дувцаш, Джон Голлана белгалдаьккхар керттерча английски шин профессоро дукха ха йоацаш Англера къел детIаухаш хилара теркам тIаберзабаьлга. Кхачан кхоачам ца хилара дуккха а моттигаш белгалъяьхаяр мехкарча кхачан хьала хьакъехьа дукха ха йоацаш лыча обзора тIа. «Из куц зийча кхы а чIоагIагIа гучадоал общества деррига тIоаший доходаш лертIарча боараме ца хилар. ХIаьта уж дерригаш а лейбористски правительство йолча хана хулаш латта гIулакхаш а да», — аьлар Голлана.

Великобритане коммунистически парте генеральни секретара тIахьийхар английски правительства политикана юкъе дикка доккхий хувцамаш хулийтилга Iалашдара дерригача халкъа низ тIабахийтара.

Американски журналисто тийшаболх гучабоах

ПЬЮ-ЙОРК, 19 январь. (ТАСС). «Ханое ваха хиълача шоллагIча американски корреспонденто бакъде йиш я цу города бомбаш еттара хьакъехьа Г. Солсбере яздаьр», — язду «Майами ньюнс» яхача газета редактора Билл Бэггса. Из хоам тахан дIахкайкабаьб АП агентства.

Американски журналиста шин бIаргашта бIаргаяйнай города юкъмоттигерча районашкара йохаяь школаш, общежитеш, нах чуIа цIенош. Бомбаш чуйийттай иштта Ханоя юкъмоттигера къилбаседа-малхбоалентахьа еррига а ах миль мара йоацча, города эггара дуккагIа нах бахача районерча Нгуен-Тхиени яхача улица а. Укхаза, даьча лоархIамашка диллача, 52 кIезигагIа доаца цIеной хIалакдаь дIалаьхад, — яхаш белгалдоах Бэггса.

«Майами ньюса» корреспонденто ше техкад Ханоя гаьна а йоацаш ядача школашта бомбаш еттара хьакъехьа дола хоамаш. Уж хоамаш дизза бакъхиннад.

«Американски правительства шин халкъага а дерригача дунена а йоах, — белгалдоах Бэггса, — ше алхха болатан бетонан мара бомбаш еттац». Цхьабакъда, американски тIеттамахоша Вьетнаме леладу гIулакхаш цу заявленеша дувцараш дац. «Майами-ньюс» редактора, ДРВ вахаш волча саго дийцараштa тIа а дегIаш, укх тайпара харцзу Вашингтона официальни бакъдараш: йизза хIалак а яь дIаяьккхай йоккха йоаца город Фули. ХIаьта цига ше цаI мара йоаца промышленни предприяти къаьна фабрика а хиннай... Цулухьа укхазарча наха дош хетац оаш (США правительства — **Автора белгало**) тIеча гIалатех лаьца дувцарех. Царна ховшдар Нгуен-Тхиен яхача улица тIа а е укхаза, провинце а е салтий а е тIема объекташ а хиина ца хилар мара дац.

ВЬЕТНАМА ДЕМОКРАТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА. Цхьаькха американски самолет а йохаяь чуяйтай. Вьетнамски кагийнах «бIехонах» юхейиса юхкаш дута кхай тIара дIайоахаш боахк.

АДН—ТАСС-а сурт.

ВАЙ ДОТТАГIИЙ БОЛЧА

ГДР химически промышленноста болхлой баха мабоагIара СЕПГ VII съезда накъабаха кийчлуш ба. Промышленноста цу даькъа предприятеша 1967 шу доладелча гIоне хIара дийнахьа соахка январе хьалхарча ах бетта цхьан дийнахь еш хинначул юккъера лаьрхIача 1.700 эзар марка маьха дукхагIа продукци хьаю.

Продукце объемага, ассортиментага, дикалга диллача эггара чIоагIагIа детIадаьхкача дунен мехкашта юкъе хьалхарча моттигех цаI дIалоац ГДР химически промышленносто.

* * *

Софие болх беш я болгарски гIишлошъерий профсоюза аргIанна йола VII съезд. Цун доакъашхоша укх тIеххьарча шерашка гIишлош хьалъяра итогаш а ю, пхелагIча пятилетка лоархIамегIа йола проблемаш юви.

ИньлагIча пятилетка шерашка республике хьалъяьй бIаьш промышленни предприятеши Iоадаь хий лоаттаду гIирсаши, хьалъяьй 75 эзар хинна ца Iеш квартираш, 4.560 километр гаргга асфальтированни наькъаш дехкад, «Дошо гIомараш», «Маьлха йист» яха курорташ яхкай, дуккха а кхыдараш даьд.

ПхелагIча пятилетке къаьстта уйла тIайохийт машинаш еча, металлурге, химе промышленноста предприятеш къаьстта а энергетически объекташ хьалъяра. Алхха цхьан 1967 шера энергетически мошносташта тIакхетаргья 568 эзар киловатт. ГIишлош хьалъеча къахьегама овсарле 1966 шераца инйсйича 7,5 процент алсамъяргья, хIаьта капиталовложенеех 1966—1970 шерашка 12—13 миллиард лев хургда — йиьлагIча пятилеткерчул 5 миллиард лев дукхагIа.

* * *

Праге хьайийлай художника К. С. Петрова-Водкина дийхкача суртий выставка. Октябра 50 шу дизар белгалдоахаш Чехословаке чакхдоахача дуккхача гIулакхех культура даькъера цхьа гIулакх да из. Выставке дIахьувкха оттабаьб вовзаш волча эрсий а советски а живописа викала 100 гаргга болх.

(ТАСС).

КИ ВИЗИТА ДУХЬАЛАРА ДЕМОНСТРАЦИ

БАНБЕРРА, 19 январь. (ТАСС). Австралийшаш шоай мехка сайгонски диктатор вара агIазбахар Iалаьмате чIоагIа детIаухаш а шерлуш а латт.

Тахан парламента хьалхашкарча майда тIа хиннача Вьетнамерча американски интервенцена духьаларча демонстраце 'паIи ахи сахьат даьккха па Iеш ха яьккхар. Цун доакъашхошта юкъе — парламента депутаташ, бовзаш бола мехка болхлой болама деятелаш, хьехархой, ноаной, студенташ, дешархой бар.

«Тха безам бац фашиста Кина хьалхара дов! — яхаш чIоагIа цIогIарч деттар демонстранташа. — Тха кIаьнкаш юхацIабоалабе! Сопае тIема эскалаци, никъ ле машара эскалацена! Мехкара эккхаве сайгонски диктатор!».

Сиднеи улицашка хьалдийттад «эхь дайнача визита» духьаларча дуккхача наьха демонстрацена юкъе дакъа лаца тIахьехаш дола Вьетнамерча тIема духьаларча организацей кхайкаралаш. Газеташеи радиоси хоамаш ду Брисбенеи Мельбурнеи кийчъеш латтача халкъа демонстрацеех лаьца.

НИГЕРИ. Ибадански университета медицински факультет — Малхбузехьен Африке эггара йоккхагIча Iилма-тохкама центрех йола цаI я.

Сурта тIа: факультета йоккхагIча корпусе чуухача наIарех керттеръяр.

Б. Конейной сурт.

ТАСС фотохроника.

ИШТТА КИЙЧДОЙ ДАА ХIАМА?

Нагахьа санна Наьсарен «Электроинструмент» завода столове болх во хIана бу аьнна район болхлошка хьаттача цар укх тайпара жоп лу. «Цунца тха гIулакх дац, е тхона хIама а хац. Цига болх беча столове заведующи я ва завода директор а ва. Шоашта эша гIулакх а жоп а паргара деха».

Цу тайпара къамаьл дир Наьсарен райпо юкъарча питане отдела бухгалтера нов. Дидигова дукха ха йоацаш «Электроинструменте» хиннача заводской совещане а.

Из иштта долаш а да. Укх столове ухача наха гIулакх хиннадар дацар аьнна вIалла согата а боацаш товарооборота план кхоачашйича шоаш баьнаб мотташ багIа райпо болхлой. Из фу бахьан долаш да, хIана кхоачашдац къахьегамхой хьашташ? Цу хаттарашта цхьаккха тайпара жоп луш дацар нов. Дидигова совещане даь къамаьл. БIарччача кIира цкъашозза мара столовена аьттехьа ца воагIа цун заведующи нов. Х. Цороев фу деш хул-хьогI?

Эшаш йола оборудовани яц селла йоккхача столове — маьхк тедаш йола машина, электроплиташ, кипятильникаш, холодильни установкаш, духови шкафаш. КIезига да хиланза дарглоана пелаш, Iагаш, кхыйола пхьегIаш. Буаш бола кхача дукхагIйолча хана муж мо мела болаш хул, хIаьта котлеташ-м шоаш мадарра шийла хул. КIезига а дукха а вIалла а йоацаш я шийла закускаш. Цхьабакъда, хьо миччa хана варах укхаза халданза долаш цхьа хIама да. Манни крупах даь худар. Столове шефповар йолча Албогачиева Хадишата, поварашта Заругаева Валентинайна, Дзершикова Аняна, юххера столове заведующена а хацал-теш алхха цхьа худар даь ца Iеш манни крупах кхыдола тайп-тайпара блюдаш кийчде йиш йолга? Иштта лутах, коартолах, кхыйолча крупаехи баьцалаарехи а уж кийчдеш хулга? Цул а тамашийнагIа да хохаца тоабаь селедкеи коартолаши укхаза кийчъе бокъо яц яхилга. Из хIанад аьлча нов. Цороева яххача тайпара из столови кхоалагIча категоре хиларца да. Из иштта цо яхаш дале а кхетадеш-м дац юкъарча питане сфере 23 шера болх беча цун из ше яхар харц долга хIана хац. Нагахьа санна наха из блюдо столове хилар дезаш а дале, хIаьта из хьакийчде мел эшар долаш а дале фу бахьан да из ца кийчдар а? Сона хетачох, (совещане мел хилнар а из уйла йолаш вар) Цороева духхьала шин болх ца бовзилга мара кхы бахьан дац.

Каст-каста хул со кхыча районашкарча цу тайпарча болхлой столовешка. Цига гу сона къахьегамхой хIама дуаш багI-багIача столашта дIа тIа а ухаш царна дика хетар а хIаьта царна да аьнна хеташ дола кхоачамбоацар а белгалдеш столове кулгалхой а болхлой а лелаш. ХIама даа ухача нахаца беседаш ю, керттера дола дешаш царна дага а бувлаш къестаду, цар хьашташ дикагIа кхоачаш хургдолча тайпара вIаштIехьбоакк шоай болх. Цулухьа хул къахьегамхой а шоашта деча гIулакха раьза. Цхьабакъда, из ала йиш йолаш дац Наьсарен «Электроинструмент» завода столове заведующехи цига болх бечарехи. Завкома председатела В. Евлоеваси завкома кхыча членашеи ше хьатIавийхача чIоагIа раьза воацаш вар нов. Цороев. Шо малашд со хьатIавеххала хилча аьнначара лувра из. ХIаьта завкоме а завода производственни совещане а бехках кIалхарвала гIерташ вар из. Деррига а оборудовани телха хиларах а завода администраце столове йоагтаIш йола терко ца ярах а да ала гIертар. Бакъдар аьлча столови во болх беш хилара бехке-м дуккха кхыбараш а ба, царна юкъе завода партийнни профсоюзнии организацеш а йолаш. Столове балха лоаттабе беза тIахьожам лаьгIбаьб, цу хьакъе кIезига болх бу общественни контрола а. Цхьабакъда, столови болх во беш хилар керттера дар из дац. Керттера дар райпо болхлошта шоай декхараш ца довзилга а цар уж кхоачаш ца делга а да.

ХIа аьнна столове дIачувоаллаше а гуш да керттерчарех цхьа кхоачамбоацар. ХIама даа баьхкараш шоаш боахкаш хул Iагаши мIараши каьхаташ а хьекхаш цIендеш. ХIана аьлча дукхагIйолча хана шийлача хица дила а дила бIеха долчча бесса дут уж. Цу бехка а кIалхара бовла гIерт столове болхлой. Давлени кIезига а йолаш хий кипятильника чу Iочудодап йоах. Нагахьа санна из иштта хилча а дIайха хий хадданза чудола бак, е кхы хIама Iалашъе мегаргьяц? Цул аттагIа фу Iалашдергда. Укх столове хадданза хIама даа ухаш пхи бIаь совгIа саг ва. Царна юкъе шин профтехучилищай дешархой а болаш. ТIаккха цар хIама диа пхьегIаш шийлача хица мара ца йилача лазар дIа-юха дала фу эш? Цу гIулакха терко е аьнна шоашка еррига общественноста дийхача а согата бац столове а иштта райпо а кулгалхой. Из ла йиш йолаш дац.

Ала деза респотребсоюза цхьаболча кулгалхошта а цу столовера деррига кхоачамбоацараш довза хилар. Масала, из деррига а шоашта бIаргадейна ба ни. Занини Штапови. Цига iолаш дола кхоачамбоацараш дIадахийтара новкъостал дергда аьнна дош деннадар цар. Цхьабакъда, таханарча дийнахьа даь цхьаккха а хIама дац. Цун уйла йича бакъахьа я респотребсоюза кулгалхоша а.

С. ЧУХАРЕНКО.

УКХ СТОЛОВЕ ГIОЛАШ

Делкъ ха хьатIакхаьчача дукха нах гуллу Грозне Окружной улицагIарча № 4 йолча столове. Чувена хаша Iымерза тIаэцарал совгIа чам болаш кийчду укхаза дуа хIама. Шин безам болла блюда харжа йиш я укхаза венaчун. Иштта хоза кийчъяь, цIена, сийрда я зал шеа. Наггахьа мара хилац Грознерча столовешка Кавказски блюдаш. ХIаьта укх столове денна-денна хул уж. Заказаш дIаэц укхаза узбекски, грузински, азербайджански блюдашта а. ХIаьта уж сихха кхоачаш а ду.

Говза кулинар ва из оал столове болхлоша шеф-поварах Нацинов Михаилах. Ва а ва Нацинов йоккха опыт йола говза кулинар. Шин гIончий говзал денна-денна лакхъю цо. Къона повар Эльдербиева Тамара узбекски манташ кийчъе Iомаяьй цо. Чамага диллача дика я цо кийчъю манташ. ЧIоагIа могаду из блюда клиенташа. Михаил Акимовича Iомабаь ба укхазара къона повараш Дахкильгова Людмила, Даутова Малика, Салик Зинаида, Бахчиянц Нина.

Цахаддаш санитарни порядок лоаттаю столове Басханова Залпас, Ткачева Надеждас. Дукха баркалаш йоах клиенташа предложенейи жалобайи книжка тIа столове болхлошта.

Дийнахьа эзар саг чувоагIа столове хIама даа. Царех цхьабараш гаьнара баьхке а хул. Наха лерттIа гIулакх лоатталарах «Общественни питане дикагIйола предприяти» яха цIи яьккхай столове коллективо.

П. МИХАЙЛОВ.

ФУТБОЛ

ДIадахача кIирандийнахьа футбола Iан турнира чIоагIагIа йолча командай кхо ловзар хилар. Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода спортсменаша счет 2:0 йолаш «Буревестник» общества команда эшайир, хIаьта химкомбината спортсменаша халача хьалашка эшабу «Локомотив» яхача команда футболисташ. Иштта «Красный молот» завода футболисташа шоашца лайза «Динамо» яхача общества спортсменаш эшабир.

О. СМЕРНАЛОВ.

КIАЛТОХАРГАХ ЛАТАР

Дукха ха йоацаш Дона тIарча Ростове Российски Федераце просвещене Министерства дешархошта юкъе классически кIалтохаргах латара яхь дIайихьар. Яхье дакъа лоацаш яр Дона тIарча Ростова, СОАССР-а, Краснодара, Нохч-ГIалгIай АССР-а иштта кхыча городашкара а республикашкара а командаш. Къаьстта дика латар Нохч-ГIалгIай АССР-а «Динамо» яхача общества спортсменаш. Спортсменаша Давидянеи Татаренкоси хьалхара моттигаш яьхар, хIаьта К. Татаева шоллагIа моттиг, «Спартак» яхача общества спортсмена Ч. Амерханова кхоалагIа моттиг яьккхар.

Командни зачетах хьалхара моттиг яьккхар СОАССР-а спортсменаша. Вай спортсменаша 15 командана юкъе 4-гIа моттиг яьккхар.

А. ПУТИЛИН,
«Динамо» общества тренер.

Спорт

ШАХМАТАШ

Укх деношка чакхъяьлар Нохч-ГIалгIай республика маIача наха юкъера шахматни чемпионат. Юбилейни турнире котало яьккхар Къилбаседа-Кавказски Iилма-тохкама института болхлочо мастералла кандидата Кастарнов Семена.

1967 шера чемпиона 10-нех 8,5 очко а яьккха хьалхара моттиг лаьцар.

ШоллагIча моттиге ва мастералла кандидат Брюзгин, кхоалагIча — мехкдаьтта института студент, мастералла кандидат Владимир Демушкин. Мастералла кандидата нормаш кхоачашйир 1-гIа разряда шахматисташа Г. Сапроновеи А. Хайтеи.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ,
яхьа керттера судахо.

КЕРДАДАРАШ. ХИННАРАШ. БАКЪДАРАШ

БОЛХЛОЧУН ЛАБОРАТОРИ

Ленинградски «Вибратор» яхача электробустамаш дара приборий заводе яхаар Болгаре Халкъа Республикера ена делегаци. Хьаьшаша терхаллу цхьан наIар тIара шин тайпара дола йоазув: «Слесара Н. Н. Васильева лаборатори». Болгарски доттагIий безам хилар кулгалдер, инженер е Iилмахо а воацаш, болхло волча лабораторе дер фуд ха.

Слесара Николай Васильева лабораторе кхо цIа дIалоац. Верстакаштеи станокаштеи уллув латт чертежни доскаш. Истолаш тIа а ишкапий тархеш тIа а яда шоаш моргаш кхыйоаца механически инструменташ. Лаборатори йолаш дIадахача ворхI шера чухьа слесара Васильева, цун 28 гIончо: болхлоша, мастераша, инженераша, конструктораша хьаяьй болхлой низ кхобеш йола, производственни операцеш гаьнна сихагIа а дикагIа а кхоачашъе царна новкъостал ду механизмаши приспособленеши. Уж цар хьаяь оатхалаш дика йовзаш, я СССР а доазол дехьа а. Уж дIахьувкхаш хиннай дунен халкъашта юкъерча выставкашка.

Лабораторе начальника слесара Васильева болгарски доттагIашта дийцар шин изобретенеех лаьца, хьастамаш деттача, скобаш кийчъеча а дIаеттача а пневматически пистолеташа болх мишта бу дIахьекхар.

Дукха ха йоацаш Болгаре хьоашалгIа ваха хилар Николай Васильев. Цига предприятешка а юртбоахама кооперативашка а шоаш моргаш кхы йоацаш йолча инструменташа болх мишта бу дIахьийкхар цо.

Болхлочун лабораторе кийчъяь приспособленеш ехаш дуккхача мехкашкара заказаш ух заводага. Заводе болх беча 17 шера чухьа 18 авторски тешал деннад Васильева. ТIеххьардар — чертежий сердала копеш тедара йола установка ярах деннад. Цу установкана Москве хиннача «Интероргтехника-66» яхача дунен халкъашта юкъерча выставке диплом деннад. 1966 шу къаьстта а белгала да Николай Васильевича: цунна Къахьегама Щеча Байракха орден еннай.

(АПН).

А. Р. БУЗУРТАНОВ

Халача лазарах цамогаш волаш дукха ха а яьккха, 1967 шера 19 январе кхалхав Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель хинна персональни пенсионер Бузуртанов РаIасий Ахьмад.

1912 шера Наьсарен района Наьсар - Керте ваьв А. Р. Бузуртанов. 1935 шера цо йистеяьккхай Ленинградски планови институт. Цо болх баьб юххьанца Нохч-ГIалгIай АССР Паччахьалкхплана экономист волаш, цул тIехьагIа культураи унахцIено лораяреи сектора начальник волаш. 1941—1942 шерашка АтагIени Iсеадахски райисполкомий председатель хиннав, хIаьта 1942 шера дензз — Нохч - ГIалгIай АССР Совнаркома председатела заместитель а хиннав.

1958 шерагара 1965 шерага кхачалца А. Р. Бузуртанова болх баьб Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитель а Паччахьалкхплана председатель а волаш.

А. Р. Бузуртанова хьинаре дакъа лийцад республика общественно-политически вахара юкъе, цкъа хержа ца Iеш КПСС обкома членалла, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла хийржав.

Дуккхача хана виц ца луш тха дегашка латтаргва Бузуртанов РаIасий Ахьмад.

Апряткин С. С., Гайрбеков М. Г., Алмазов И. А., Чахкиев О. А., Дорохов М. А., Абубакаров М. И., Боков Х. Х., Беляев О. С., Сидельников С. С., Слюсарев А. М., Синельников С. В., Вахаев Р. В., Жигалов В. И., Сухин В. Д., Кодзоева Т. Б., Турлов Р. А.

ПОЛЬСКИ БОЛХЛОЙ ПАРТИ ХЬАЯЬ 25-гIа ШУ ДИЗАР

Ткъаь пхиъ шу хьалха, 1942 шера январе хьаяьй Польски болхлой парти (ППР). Из хилар тха исторе чухь эггара халагIча а баьлегIча а юкъагIа, оакхарий хьисапе къиза гитлеровцаша Польша дIалаьцача кхоалагIча шера, дукха хIама ца эшаш еррига Европа фашистски захватчиккий кога кIал а йоаллаш, Гитлера гIаьрахой Москвана чугIийртача тIехъяьнна халача тIема юкъагIа.

Из ха къаьстта хала яр «культ личноста» яхачунца дувзаденна дIаяьккха хинна тха халкъа революционни авангард Польша Коммунистически парти йоаца диъ шу гаргга ха хиларах. Парти дIаяьккха хиннаяле а коммунисташ бисабар. Уж бар патриотизма уйла а халкъа паргIатон болхлой класса Iаьлал бахьан къовсам лоаттабара доIам а чубенна нах. ХIаьта 1941 шера декабре польски коммунистий группа, парти юхаметтаоттае а лаьрхIа, Советски Союзера мехка юхаеча, цунна нийсбелар къовсам лоаттабе кийчеи дикка доккха дакъа стихийно хьаьнча революционни организацешка гIулакхаш леладеши хинна коммунисташ.

Польски болхлой парте хьаийцаяр польски революционни болхлой болама дикагIа йола традицеш. Цу болама дар айхха эрсий болхлой класса къовсама историца дувзаденна дола шин 70 шерара истори. Цхьабакъда, цунца цхьана кердача исторически юкъагIа хьахинна керда парти яр ППР. Цо хьалъяр, яьхад парти вIашагIъелларех цаI, тIехьагIо ПОРП ЦК хьалхара секретарь хиннача нов. Владислав Гомулка, халкъ-мукъадаккхара парте хьисапе польски халкъо герз кара а ийца лоаттабеча къовсама парте хьисапе гитлеровски оккупанташта духьаларча — Польша паргIато а из кхычарех тийша хIама доацаш хилийтар а бахьанерча лирача тIем тIара цун кулгалдеча низа хьисапе.

Цу хана польски подполье болх беш яр мохк кхычарех тийша хIама доацаш хилийтар духьа къовсам лоаттабе безам бараш юкъе бола дуккха а партеши организацеши. Цхьабакъда, цу политически низийи цар тIема организацейи дукхагIдола дакъа Лондонерча реакционни польски правительства кулгалхой вияянена кIал а. хIаьта тIом хилалехьарча буржуазнопомещикий правительствай къаьнара антикоммунистическии антисоветскии никъ дIахо кхухьаш а дар. Реакционни лагера политика «шин моастагIчун теори» оалаш хиннач лостам болаш яр. Цу «теоре» гитлеровски оккупанташ санна, иштта Советски Союз а польски халкъа духьал хилар лерхIар, хIаьта алхха малхбузехьара паччахьалкхенаш — антигитлеровски коалице доакъашхой — мара котъяргьяц аьнна хеташ а яр из.

Польски халкъага цаI мара боаца нийса, керда, дIахо хургдар ховш бола никъ — СССР-ца цхьоагIон вошали а долаш, герз бе а делла оккупанташца къовсам лоаттабара никъ дIахьекха цаI мара йоаца парти яр ППР.

Польски болхлой парте ше хьахиначa шеррехьа чехка вIашагIъеххар Гварде людовой партизански отрядаш, хIаьта герз бе а делла захватчикашца къовсам лоаттабара фронт массанел хьалхагIа хьайийллар, кхыйолча тIема организацей кулгалхошка а фу хул хьежаш Iадда Iера тактика тIара, «топ кийча а йолаш» Iе яхача позице тIара баьхар. Парте еррига патриотически организацеш, цар моллагIча тайпара уйлаш яр аьнна бе а доацаш, тIахьийхар цаI йолеи юкъареи антигитлеровски халкъа фронт вIашагIйолла, цхьабакъда, Лондонски правительства а мехкарча цун викалаша а уж предложенеш тIа ца эцаш юхатехар, хIана аьлча царна хийра яр Советски Эскарцеи мехка чурча революционни низашцеи цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьара моллагIа а уйла. ТIом беш латтача юкъагIа Советски Союз котъяргхилар понагIа холала ме дувла реакционни низаша шоаш лаьца антисоветски антикоммунистически никъ нонагIа чIоагIбора. кхыметтел тийшача балхана фашистски бандашка коммунисташи аьрдехьара партизанаши бод а байташ.

ППР ше вежарий боабеча къовсама юкъе а озийтанзар, хIаьта бокъонпа гитлеровцашца тIом лоаттабе безам болаш мелбарашца цхьана халкъа фронт вIашагIйолла гIерташ а хилар.

1943—44 шерий хувцама юкъагIа ППР инициативагIа вIашагIъеллар Крайова Рала Народова — хургдолча халкъа Iаьлала политически центр. Цунна юкъе бахар тха партеца цхьана гIулакхаш леладаьча еррига Духьалеи болама прогрессивни а патриотически а организацей викалаш — аьрдехьара социалисташ, ахархой парте радикальни дакъа, демократаш. КРН вIашагIделлар партизански Людова Эскар, хIаьта польски патриотий Союзо СССР территоре тIа вIашагIделлача Войско Польскойна командовани елга шийна тIа а ийцар.

Крайова Рала Народовайе тIайийцача къама а социальни а хьакъехьа мукъалe яккхара болча къовсама программах ах шу даьннача гIоала. 1944 шера июле, къам-мукъадаккхара Польски комитета — Советски Союза эскарои цунца оагIув а болаш тIом беш хиннача Войско Польскоеси. Бугах тIех а даьнна, тха лаьттах эггара хьалхара чIегилг мукъа маьккхинге а вIашагIъеллача эггара хьалхарча Польша халкъа правительства манифеста лард хилар.

Исторе биззача боараме тешал дир ППР польски халкъа хьалхабаьккха никъ нийса хилара, цун политикеи къовсама программеи нийса хилара. ППР кулгал а деш Польша оккупаце жожагIатара мукъаьлар. Буган Олраи, Ниса, Балтикана юкъе гIоллара керда доазонаш а долаш, Советски Союзаца талхаргIйоаца цхьоагIон доттагIали хиларца ювзаенна йола паччахьалкхе махиллара юхаметтаэттар. Болхлой класса партех халкъа парти хилар, кхычарех тийша хIама доацаш йолча Польше социализма идеалаш чакхйоахача кердача паччахьалкхен хьалхIе лелаю низ хилар. ППР отта а яь, практике техкача творчески марксистско-ленински программа исторически коталои триумфи хилар мохк къамани социальнии хьакъехьа мукъабаккхара гIулакх цхьана вIашагIкхетарах.

Парте низ бар, цо лаьца политически никъ нийса хилар хинна ца Iеш, турпалереи шоаш юха ца кхоюи цун калраш а. Оккупанташа эггара къизагIа йола террор ешшехь а, реакце низаш дешшехь а шоай синош кходапар пар котало яккхара. Оккупантий карагIа Iалаьмате доккхий зенаш хилар партена. Цун гIорбаьнна болча кулгалхоехи из хьаярехи дикка доккха дакъа хIалак хилар, царна юкъе ППР Хьалхара секретарь Марцели Новотко а волаш. ХIалак хилар цун эзараш тIемахой. Цхьабакъда, хIаьта а партеи цун тIема организацейи мугIараш халданза дегIаухар. ВIашагIъеллачул тIехьагIа цхьа шу даьлча ППР-е 4 эзар член вар, хьаьта мохк мукъабаккхалехьа хьалхха — 20 эзар саг а вар. Оккупаци йистейоаллаш Людова Эскарца 60 эзар гаргга саг вар. Цар партизански отрядашка моастагIчун тыле оккупанташта тIа-тIа нонагIа холу хIамаш еттар.

Мохк мукъабаьккхачул тIехьагIа ППР хилар болхлойи ахархойи цхьоагIон, социалистически демократе деррига низаша айхха цхьана гIулакхаш леладара ларда тIа хьаьча халкъа паччахьалкхен хьалхIе лелаю низ. Польски социалистически партецеи ахархой болама аьрдехьарча ткъаматцеи, хIаьта иштта кхыча демократически группировкашцеи цхьоагIо а йолаш, цхьана гIулакхаш а леладеш, ППР лардаш ехкар Польша кердача тайпара политически а общественни а хьакъехьа вIаштIехьъяккхара. Цу шерашка чакхъяьхар мехка вахара юкъера кIоаргга реформаши революционни общественни хувцамаши: помещикаш дIабоахилгеи лаьттан реформеи, промышленноста национализаци елга, Одерга, Нисага, Балтика йисте кхаччалца дола лаьтташ юха хьатухилгеи карадерзаделгеи, реакцеи террористически бандайи низаш дохаделга, тIемо чIоагтIа бохабаь мохк юхаметтаоттабелга.

Из къовсами сийлахь-доккхий хувцамаши чакхдувлаш латтача юкъагIа коммунистийи социалистийи цаI йолча фронте хьахулаш латтар ППР-и Польски социалистически партии вIашагIкхетилга, хIаьта 1948 шу чакхдоаллаш уж вIашагIа а кхийтар. Хьайир Польски вIашагIтеха болхлой парти — социализмага болача наькъ тIа польски халкъа кулгалдер.

100 шу гаргга ха йолча польски болхлой болама исторех 7 шу гаргга йола юкъ мара кхачац ППР даькъа. Цхьабакъда, из яр тха халкъа исторегIа эггара боккхагIа бола революционни хувцам хинна юкъ.

ППР уйлаш а гIулакхаш а дIахо кхухьача ПОРП кулгал а деш хьайир таханара Польша, промышленни потенциал тIом хилалехьарча боарамал 2-зза тIех йола мохк, социалистически интеллигенце кердача кадрай хьакъехьа бIаьхийи экономически а культурни а вахара дерригача доакъошка хьийлла детIаухаш латтеи мохк, социалистически содружества лоархIамерча бастионех цаI, Советски Союза халкъий тешамера цхьоагIонхо а доттагIа а бола мохк.

ППР уйлеи къовсами ба из керда Польша хьахулга дIадоладаьр, цунна керттера лостам беннар, хIаьта цу лостам тIара из яккха могаргдолаш цхьаккха тайпа низ а бац.

Артур СТАРЕВИЧ,
ПОРП ЦК секретарь.
(«Интерпресс» — АПН).
Варшава. (Телефонаца).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 3-44-96; редактора зам. 3-39-11; партийни вахареи культураи отделий — 3.42-30; промышленноста отдела — 3-34-38; юрта боахама отдела — 3-42-28.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). ТЕЛЕФОНЫ: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; отделов партийной жизни и культуры — 3-42-30; промышленного отдела — 3-34-38; сельскохозяйственного отдела — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ04069. Заказ № 285.